

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

УДК 81'25:001.4:34=111=112.2

Погоджено
Декан гуманітарно-
педагогічного факультету, кандидат
філософських наук, доцент
_____ Савицька І.М.
« ___ » _____ 2024 р.

Допускається до захисту
Завідувач кафедри іноземної
філології і перекладу, доктор
педагогічних наук, професор
_____ Амеліна С.М.
« ___ » _____ 2024 р.

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**«Структурні особливості складних юридичних термінів в англійській
та німецькій мовах: перекладацький аспект»**

Спеціальність: 035 «Філологія»

Спеціалізація: 035.041 – германські мови та літератури (переклад
включно, перша англійська)

Освітня наукова програма: Англійська мова та друга іноземна

Програма підготовки: освітньо-професійна

Керівник магістерської роботи
професор

доктор педагогічних наук,

Москаленко О.І.

Виконала

Лелека А.І.

КИЇВ – 2024

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
іноземної філології і перекладу,
доктор педагогічних наук , професор
_____ Амеліна С.М.
« ____ » _____ 2024 р.

**ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТЦІ**

ЛЕЛЕЦІ АНАСТАСІЇ ІГОРІВНИ

Спеціальність: 035 «Філологія»

Спеціалізація: 035.041 – германські мови та літератури (переклад
включно)

Освітня програма: Англійська мова та друга іноземна

Програма підготовки: освітньо-професійна

Тема магістерської роботи: Структурні особливості складних юридичних
термінів в англійській та німецькій мовах: перекладацький аспект

Затверджена наказом від « __ » 2024 р.

Термін подання студентом магістерської роботи: р.

Вихідні дані до магістерської роботи: загальна теорія усного і письмового
перекладу, наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів, підручники та
посібники, наукова література, магістерські роботи про мову і переклад.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Визначення складних юридичних термінів: Що таке складний юридичний термін і які його основні ознаки в англійській та німецькій мовах?

2. Типи складних юридичних термінів: Які типи складних термінів використовуються у правових текстах в обох мовах?

3. Особливості перекладу: Які основні проблеми виникають при перекладі складних юридичних термінів з англійської на німецьку та з німецької на англійську?

4. Стратегії перекладу: Які методи та стратегії використовуються для перекладу складних юридичних термінів?

5. Роль контексту у перекладі: Яка роль специфічних правових контекстів у правильному розумінні та перекладі термінів?

Дата видачі завдання

Керівник магістерської роботи
О.І

Москаленко

Завдання прийняла до виконання
А.І.

Лелека

1.1. Юридична термінологія: поняття, особливості та класифікація

Юридичні терміни (від лат. *terminus* - межа, кордон) - це слова або словосполучення, що виражають поняття з правової сфери суспільного життя і визначені в юридичній літературі (законодавстві, юридичних словниках, науково-правових працях).

Юридичні терміни є частиною юридичної терміносистеми, через яку вони інтегруються в загальну термінологічну систему національної мови. Терміни, що входять до складу літературної мови, повинні відповідати встановленим правилам і нормам конкретної мови. Це: системність, точність, однозначність вираження, відносна незалежність від контексту, наявність чітких дефініцій, стабільність вживання, ідіоматичність, формалізованість, стандартизованість, стислість, суворона нормативність, стилістична нейтральність, відсутність емоційного забарвлення та точність. Ці ознаки важливо враховувати, щоб сформулювати уявлення про нормативні та ненормативні терміни в юридичній термінології.

Термінологічна лексика сучасної англійської мови складається як з власних, так і з запозичених слів, більшість з яких мають латинське походження. Включення юридичних термінів в англійський юридичний дискурс відбувається шляхом позитивної деривації. Процес функціонування юридичних термінів у правовому контексті призводить до змін на семантичному рівні. Хоча більшість термінів зберігають свою первісну семантику і впізнаваність, деякі терміни часто змінюються і набувають нових юридичних та економічних значень або дематеріалізуються.

Англійська мова є відносно аналітичною, що означає використання допоміжних слів та порядку слів для вираження граматичних відносин. Це

дозволяє складати довгі та складні фрази для точної передачі юридичних понять, а німецька-це складене слово, яке використовує відмінювання (закінчення) для вираження граматичних відносин. Це дозволяє створювати довгі складні слова, що складаються з декількох коренів, і відображати складені поняття. При перекладі юридичних текстів з однієї мови на іншу ці характеристики необхідно враховувати для досягнення точності та юридичної точності.

Різні мови мають свої особливості у формуванні юридичних термінів. В англійській мові часто використовуються складні терміни, запозичені з інших мов, а в німецькій мові використовуються складені слова, що відображають синтетичний характер мови. Розуміння цих характеристик важливо для юристів, перекладачів та всіх, хто знайомий з юридичними текстами різними мовами.

Приклади

- Англійська: *contract law* (договірне право), *tort law* (цивільне право), *due process* (належний правовий процес).
- Німецька: *Arbeitsrecht* (трудова справа), *Strafrecht* (кримінальне право), *Grundgesetz* (Основний закон).

Юридичні терміни, що використовуються для позначення правових понять (арбітраж, підстави, неоднозначність, справа, закон, юрисдикція, повноваження, статут, закон, джерело влади) та номенклатури (система власних найменувань того чи іншого предмета права), широко використовуються в юридичних текстах: національних і міжнародних органів, держав і організацій, статутів, документів, державних рішень (Апеляційний суд), Європейський суд із прав людини, Управління Верховного комісара ООН із прав людини, Закон Національного банку України, Закон України). Кожен юридичний термін характеризується своїм походженням, семантикою, системними відносинами, граматичною структурою, стилем утворення та функціональними параметрами. Залежно від походження вони можуть бути вимогливими (держава, відповідач, закон, воля, злочин, покарання, право, суд, місце, уряд) або обов'язковими (облігація (французька),

aviso (італійська), білль (німецька), бюджет (англійська), евтаназія (грецька), омбудсмен (шведська), юрисдикція (латинська), Гетьман (польська)). Поєднання національних і запозичених термінів та термінологічних елементів призвело до появи значної кількості термінологічних одиниць (наприклад, правотворчість, кримінальне право, кримінально-виконавче право, висновок експерта, імунітет свідків, таємні злочини [1]).

Між термінами в юридичній термінологічній системі встановлюються певні системно-семантичні відношення: родові (юрист - адвокат, закон - право законодавчої влади - право виконавчої та адміністративної влади), синонімічні (юриспруденція - правознавство, кримінальний - кримінальне право, закон - право) та антонімічні (обвинувачення - захист, законний - незаконний, об'єктивне право - суб'єктивне право). Дублювання термінів відбувається, коли терміни мають абсолютно однакове значення (stateless - без громадянства, plaintiff - позивач). Структурно терміни можуть бути простими (слова) або складними (фрази). За лексичними та граматичними ознаками терміни можна поділити на іменники (law, judge, adoption, tort), прикметники (law, legal, crime), дієслова (appeal, arrest, imprisonment) та прислівники (unlawful, crime, unintentional, conditional) [1]. Переважання іменників визначило матеріальну природу юридичних термінів.

У юридичних текстах широко використовуються юридичні терміни на позначення правових понять (арбітраж, підстави, невизначеність, справа, право, юрисдикція, юрисдикція, повноваження, статут, закон, джерело повноважень) та назви (система власних назв певного суб'єкта права). Державні та міжнародні органи, держави та організації, статути, документи та державні рішення (Апеляційний суд, Європейський суд з прав людини, Верховний комісар ООН з прав людини, Закон про Національний банк України, Асоціація правників України). Кожен юридичний термін характеризується своїм походженням, семантикою, системними зв'язками, граматичною структурою, стилем утворення

та функціональними параметрами. Залежно від походження вони можуть бути вимогливими (держава, відповідач, закон, воля, правопорушення, покарання, право, суд, місце, уряд) або обов'язковими (облігація (франц.), авізо (італ.), вексель (нім.), бюджет (англ.), евтаназія (грец.), омбудсмен (швед.), юрисдикція (лат.), гетьман (польськ.)). Поєднання національних і запозичених термінів та терміноелементів призвело до утворення значної кількості термінологічних одиниць (наприклад, правотворчість, кримінальне право, кримінально-виконавче право, висновок експерта, імунітет свідка, таємні злочини [1]).

Терміни в юридичній терміносистемі встановлюють певні системно-семантичні відношення: загальні (юрист -адвокат, закон - право, право законодавчого органу - право виконавчого та розпорядчого органу), синонімічні (правознавство - юриспруденція, кримінальний- кримінальне право, право - закон) та антонімічні (обвинувачення - захист, законний - незаконний, об'єктивне право - суб'єктивне право). Повторення термінів відбувається тоді, коли терміни мають абсолютно однакове значення (апатрид -аполіти, позивач - позивач). Структурно терміни можуть бути простими (слова) або складними (словосполучення). За лексико-граматичними ознаками терміни поділяються на іменники (law, judge, adoption, tort), прикметники (legal, criminal), дієслова (appeal, arrest, imprisonment) та прислівники (unlawful, criminal, unintentional, conditional) [1]. Переважання іменників сформувало субстантивовану природу юридичних термінів.

Найхарактернішою мовною особливістю юридичної літератури є велика кількість технічних термінів і термінологічних виразів у тексті. Юридична термінологія, як мовний показник понять у спеціальній галузі, є одним із фундаментальних елементів юридичних текстів і однією з головних труднощів при їх впровадженні через свою багатозначність, питому вагу перекладних еквівалентів та відмінності між країнами (наприклад, американська англійська, або навіть англійська, що позначає те саме явище, процес, об'єкт тощо),

британська англійська, канадська англійська і т.д.). Під терміном зазвичай розуміють слово (або групу слів), яке має специфічне та унікальне значення в галузі або сфері спеціалізації, що виключає можливість іншого значення або тлумачення, відмінного від того, яке мав на увазі автор [27; 12].

Для успішної розшифровки термінів перекладачеві необхідно добре розуміти загальні принципи термінотворення, мати базові знання про префікси латинського та грецького походження, які найактивніше використовуються в термінотворенні, а також практичні навички застосування цих знань. Юридичні документи мають особливий стиль, відмінний від інших видів документів. Ця особливість створює додаткові труднощі та виклики для перекладу.

О.Гармарш звертає увагу на такі лексичні труднощі юридичного перекладу, як багатозначність термінології, вибір правильних лексичних еквівалентів і варіантів перекладу. Особливу увагу слід звернути на використання загальноживаних слів у юридичних текстах, правильний вибір лексичного способу перекладу, визначення меж допустимих перекладацьких трансформацій та переклад неологізмів і аббревіатур. Караван також вказує на проблеми, пов'язані з «хибними друзями» перекладача, так званими інтернаціональними словами, омофонами, етноспецифічними словами, іншомовними словами та назвами компаній, установ та організацій [10; 54].

Правовий дискурс - це різновид інституційного дискурсу, що займається регулюванням суспільних відносин і характеризується суворого організацією та ієрархічною структурою. Право це не тільки сукупність правил і законів, але й найважливіше культурне досягнення цілої цивілізації, яке повинно слугувати міцним фундаментом для всього суспільства та життя окремої людини. З точки зору перекладу, однак, саме юридична термінологія представляє найбільший інтерес для дослідників.

На формування юридичної термінології в мовній системі впливають зовнішні та внутрішні чинники. На особливості та динаміку її розвитку впливають певні суспільно-історичні умови (тип виробничих відносин, співвідношення класових сил, зміни суспільного та державного устрою, міжнародні відносини, мовна політика тощо). Рівень розвитку юридичної термінології залежить від досвіду держави (народу) у правовому регулюванні суспільних відносин, правотворчості та правозастосуванні, від глибини наукових досліджень правових явищ і категорій, від засобів, які використовуються для сортування, класифікації та лексичного визначення юридичних термінів. Як і всі історично сформовані термінологічні системи, юридична термінологія підпорядковується як універсальним мовним закономірностям, так і національно-специфічним. Адже кожна національна мова має власну термінологічну систему для оперування правовими поняттями, і ця система невіддільна від виражальних засобів цієї мови [59].

Юридичні терміни засновані на системі взаємопов'язаних правових понять, але не є їх точною копією. Відсутність терміна, що позначає конкретну юридичну реальність або концепцію, може вказувати на прогалину в системі термінів. Одне і те ж поняття може бути виражене різними термінами, що дають початок синонімам; в той же час термін може мати кілька значень, що вказують на його двозначність; звуковий комплекс може передавати різні поняття, що викликають синоніми. Невідповідність виразу і значення (якщо термін не обмежується поняттям) - це явище, яке зазвичай виникає на етапі формування системи термінів і вказує на порушення на цьому етапі розвитку.

Негативними явищами в юридичних термінах є двозначність, синонімічність, дублювання, мінливість, синонімічність і стилістичне забарвлення.

Необхідно терміново опублікувати словники з усіх областей сучасного права. В даний час не існує глосарію термінів у кримінальній, адміністративній,

банківській, трудовій, сільськогосподарській, міжнародній, космічній, ядерній, сімейній, територіальній та інших юридичних сферах. Складання словникового терміна з усіх галузей сучасного права і, виходячи з цього, застосування узагальненого лексикографічного визначення українських юридичних термінів дуже важлива і актуальна науково-прикладна задача, що визначає найближчі і віддалені перспективи розвитку юридичних термінів [45].

Виходячи з вищесказаного, правовий дискурс носить інституційний характер і охоплює врегулювання соціальних відносин з чіткою структурою. Вони важливі для суспільства і складають важливу частину культури країни. Формування юридичних словників залежить від зовнішніх і внутрішніх факторів, таких як історичні обставини, міжнародні відносини, мовна політика. Юридичні терміни складаються з взаємопов'язаних правових понять, але їх розвиток часто супроводжується двозначністю, синонімами та синонімами. Цей термін досліджується різними дисциплінами лінгвістики, зокрема юридичними термінами та словниками, з метою його впорядкування та систематизації.

Юридичний тезаурус - це універсальний термінологічний словник, що організовує та репрезентує правові знання через систему ключових юридичних понять, їхніх взаємозв'язків і відносин. Створення такого тезаурусу дає змогу представити понятійну та семантичну структуру термінів, їхні системні зв'язки та рівні в компактній і легко сприйманій формі.

Тезаурус також може слугувати лексичним інструментом для інформаційно-пошукових систем у правовій сфері. Якщо тезаурус використовується для автоматизованого пошуку правової інформації, він називається інформаційно-пошуковим тезаурусом. Він являє собою словник описових термінів, які відображають понятійну структуру правової системи і посідають певне положення в правовому просторі відповідно до внутрішніх логіко-семантичних зв'язків. Загалом тезаурус відображає знання про правові явища та категорії, накопичені на рівні логіки та мови. Принципової різниці між

термінологічним тезаурусом та інформаційно-пошуковим тезаурусом немає, якщо останній має добре розроблену термінологічну базу [5].

Юридичний тезаурус, що виражає семантичну структуру словника юридичної термінології, містить парадигматичні відношення, які розкриваються через синтаксичні зв'язки. Таким чином, системно-структурний підхід до вивчення юридичних термінів тісно пов'язаний із функціональним підходом. Актуальність і перспективність науково-прикладного завдання тезаурусного опису юридичних термінів визначаються необхідністю ефективного лінгвістичного забезпечення інформаційно-пошукових правових систем.

Таким чином, юридичний тезаурус - це універсальний термінологічний словник, що систематизує та репрезентує юридичні знання через структуру ключових понять та їх взаємозв'язків. Це дає змогу чітко і зрозуміло представити понятійну структуру термінів та їхні системні зв'язки. Тезаурус також слугує лексичним інструментом для інформаційно-пошукових систем у правовій сфері. Юридичний тезаурус репрезентує накопичені знання про правові явища і містить парадигматичні відносини, що вирішуються на рівні синтаксичних зв'язків. Системно-структурний підхід до його дослідження тісно переплітається з функціональним підходом. Актуальність його розробки визначається необхідністю ефективного лінгвістичного забезпечення інформаційно-пошукових систем у правовій сфері, що зумовлює вивчення юридичної термінології англійською мовою.

1.2 Дослідження перекладу юридичних термінів у науковій літературі

Аналіз наукової літератури з цієї теми показує, що, незважаючи на неабиякий інтерес сучасних лінгвістів до поняття «дискурс», його трактування залишається неоднозначним і в багатьох роботах визначається метою дослідження. Дуже влучним є висловлювання Т. ван Дейка: «Часто найбільш

розпливчасті поняття та ті, що найважче піддаються визначенню, стають найбільш популярними» .

За визначенням А. Коваленко, термін - це емоційно нейтральне слово або вираз, що вживається для точного вираження поняття або назви предмета. Переклад англійського терміна українською мовою вимагає знань у галузі перекладу, розуміння значення англійського терміна та знання його еквівалента рідною мовою. При перекладі науково-технічної та юридичної літератури з адвокатури дуже важливою є взаємодія терміна з контекстом, завдяки чому значення слова стає зрозумілим.

Юридичні поняття та відповідні їм терміни нерозривно пов'язані між собою, і впорядкування юридичних термінів неможливе без наукового дослідження, логічного аналізу та точного визначення юридичних понять. Якщо юридичні поняття не визначені достатньо чітко, не може бути й мови про точну термінологію.

Тому юридичні терміни можуть бути багатозначними, але однією з вимог до терміна є його чіткість, оскільки законодавець повинен дати юридичному терміну єдине визначення, яке включає всі істотні ознаки, що мають юридичне значення. Існування декількох різних легальних визначень терміна призводить до двозначності, нечіткості нормативно-правового акта і часто викликає непорозуміння та помилки з боку сторони, на яку поширюється дія нормативно-правового акта.

Однак визначення юридичної помилки також є дуже важливим з регуляторної точки зору. Орган або особа, яка реалізує або забезпечує виконання правового припису, не може тлумачити поняття, надане законодавцем, інакше, ніж те, що сформульовано в нормативно-правовому акті.

Енциклопедичний «Словник юридичних термінів» у статті «Юридична техніка» визначає юридичні терміни як «словесний опис парку юридичних понять держави, в якому виражається і фіксується зміст державного регулювання

і правопорядку» [33, с. 361]. Це пов'язано з тим, що хоча поняття «споживач» і «волонтер», безперечно, є правовими поняттями, їх навряд чи можна назвати національними поняттями.

Згідно з Великим юридичним словником, юридичні терміни поділяються на три типи за ознакою «зрозумілості»:

1. Загальні терміни: терміни, що використовуються в повсякденному житті і зрозумілі кожному.

2. Спеціальні юридичні терміни зі спеціальним юридичним значенням (зрозумілі лише фахівцям у галузі права): необхідна оборона, задоволення позову, coerced acquiescence, to retaliate accusation.

3. Спеціально технічні терміни: терміни, що відносяться до спеціалізованих галузей техніки, економіки, медицини тощо (ці терміни мають бути зрозумілими і юристам, які спеціалізуються в інших галузях): недоброякісна продукція, правила техніки безпеки, non-patentable, nuclear-free.

За класифікацією А. Коваленко, всі терміни можна поділити наступним чином: [61; 14].

1) Прості терміни: складаються з одного слова: punish- наказувати.

2) Складні терміни, що складаються з двох слів, які пишуться разом або через дефіс: the Nigh Court- Верховний суд.

3) Фразеологізми, що складаються з більш ніж одного елемента: specific performance- реальне виконання.

Фразеологізми складають більшу частину юридичної термінології і тому є основною проблемою при перекладі юридичних документів.

Термінологізація надає термінам визначеності й однозначності, але поза відповідною системою слова втрачають свої термінологічні властивості. Особливістю синтаксичної структури складних термінів є те, що вони є одночасно вільними і закритими. Компоненти терміна зберігають своє пряме значення, але втрачають значення термінів при додаванні інших слів.

Прикладами є «таємниця слідства» і «важлива таємниця слідства», «судова експертиза» і «комплексна судова експертиза».

Юридичні документи та теоретичні праці повинні перекладати лише професійні перекладачі, що спеціалізуються на юридичному перекладі, які, як правило, мають відповідну юридичну освіту або принаймні значний досвід перекладу юридичних документів. Помилки в перекладі договірних документів можуть, наприклад, призвести до серйозних збитків або судових розглядів, за які перекладач несе відповідальність.

Вихідний текст структурований відповідно до правової системи країни, відображеної в юридичному вираженні вихідного тексту, а перекладений вихідний текст призначений для використання в іншій правовій системі з її власним юридичним вираженням.

Юридичні документи та юридичні видання можуть публікуватися лише професійними рекламодавцями, які спеціалізуються на юридичній рекламі. Як правило, такі фахівці мають відповідну юридичну освіту або значний досвід реклами юридичних документів на відповідну тематику. Некоректна реклама договорів може призвести до серйозних збитків і навіть судових позовів, відповідальність за які покладається на рекламодавця. Публікація таких документів зазвичай здійснюється в письмовій формі, що забезпечує наявність постійного опублікованого документа для використання [24].

При перекладі юридичних документів перекладачі свідомо відходять від структурного та семантичного збігу між двома сторонами і зосереджуються на ефективній еквівалентності. Юридичний документ - це письмове повідомлення рекламної правової інформації, що має текстові особливості та специфічні мовні засоби вираження. Незважаючи на розбіжності в поглядах лінгвістів і правознавців, більшість з них сходяться на думці, що будь-який текст має лексичну, логічну та граматичну основу, організовану певним чином з метою передачі інформації. Іноземні юридичні тексти, які я перекладаю, незалежно від

їхнього функціонального призначення чи прагматичної ролі, безсумнівно, мають таку саму основу.

Юридичний переклад, як і переклад наукової літератури, вимагає від перекладача значних знань та обізнаності в різних сферах діяльності та наукових дисциплінах. Це особливо актуально при перекладі англійських текстів на українську мову і навпаки, оскільки Україна і Великобританія (і звичайно США) належать до різних правових систем. За словами О. Скакун, Україна належить до романо-германської або континентальної правової системи, тоді як Великобританія і США - до англосаксонської правової системи. Це пов'язано з особливостями географічного розташування, історичного розвитку та культурних традицій кожної країни, і як наслідок юридичні документи такі як контракти, договори, угоди та нормативні акти суттєво відрізняються за своєю структурою, використовуваною лексику, присутніми поняттями тощо.

У цьому контексті головну роль відіграє не тільки володіння соціальними знаннями правових норм, юридичної термінології та судово-процесуальних систем, а й особисті якості перекладача: На думку О. Щепотіної, для того, щоб отримати адекватний переклад, необхідно розуміти деталі образу і програму відповідних дій відповідно до типу культури, в якій відбувається комунікація [53].

Емпірично доведено, що в мові як соціальному явищі відображаються різні частини дійсності та взаємовідносини. Юридична термінологія, яка є важливим елементом національних культур, є прикладом цього. У США, наприклад, правові питання є важливою частиною масової культури. Американці підсвідомо вірять, що їхня правова система є справедливою та стабільною. Для того, щоб громадяни України мали подібне розуміння іншомовних і культурних спільнот, їм необхідно брати активну участь у процесі комунікації, в тому числі в перекладі юридичних документів. Переклад відіграє важливу роль у культурній взаємодії та сприяє міжкультурному взаєморозумінню.

Таким чином, юридичний переклад є складним процесом і вимагає від перекладачів високого рівня компетентності та досвіду в юридичній сфері. Помилки в оформленні юридичних документів можуть мати серйозні наслідки, включаючи фінансові втрати. Переклад юридичних документів повинен враховувати відмінності в правових системах різних країн, оскільки юридичні поняття, термінологія і структура речень можуть відрізнятися в різних країнах. Перекладачі повинні володіти не тільки знаннями юридичних норм і термінології, а й глибоким розумінням культурних і соціальних особливостей країни, правова система якої має відношення до тексту.

Різні види перекладу зберігають інформацію в різному ступені, тому точність відтворення оригінального тексту варіюється в більшу або меншу сторону. Оскільки ідеальний переклад неможливий, перекладачам доводиться йти на певні компроміси: Як зазначає І. Шумило, «те, наскільки двомовне спілкування за допомогою перекладу можна реально наблизити до одномовного, залежить не тільки від майстерності перекладача, а й від низки об'єктивних чинників». До таких факторів належать особливості тексту, що перекладається, і метод перекладу. Наприклад, юридичні документи вимагають особливого підходу до перекладу, оскільки мова повинна відповідати правовим нормам і гарантувати соціальне значення тексту [53].

Наведені визначення показують, що відмінності між еквівалентами терміна «юрист» полягають не лише в належності до певної правової системи (зокрема, англо-американської правової системи чи системи прецедентного права), а й у функціях, які виконують юристи. Якщо юридичний термін не має еквівалента, можна використовувати прийом перекладу:

Прийом опису – передача слова за допомогою поширеного пояснення значення англійського слова. Цей прийом вживається як у випадку відсутності відповідного значення слова в рідній мові, так і при поясненнях в словнику.

Приклад: *accrual right* – «право на витягування доходу»; *account* – «несплатена боргова вимога»; *official accusation* – «офіційне звинувачення (у скоєнні злочину)»; *acknowledgment of will* – «неофіційне визнання заповідачем перед свідком, який може це підтвердити, що підпис під заповітом належить заповідачеві»; *on account of whom it may concern* – «за рахунок тих, кого це може стосуватися (страхова формула)» [19].

Також використовується метод опису при перекладі наступного речення:

Fred is guilty of involuntary manslaughter when he accidentally kills a person.
– «Фреда звинувачують в ненавмисному вбивстві (навмисне вбивство, скоєне без злоби заздальгідь), коли він ненароком вбиває людину» [19]. При перекладі ми пояснюємо значення слова «Ненавмисне вбивство», для того, щоб внести деякі деталі та ясності.

Тому рівень точності залежить не лише від перекладача, але й від особливостей тексту та обраного способу вираження. Особливої уваги потребують юридичні тексти, оскільки їхня мова має відповідати правовим нормам і гарантувати правильне розуміння юридичних термінів. Якщо еквівалент певного юридичного терміна відсутній у рідній мові, використовується пояснення для точного відображення значення. Що ще важливіше, різні перекладацькі прийоми використовуються, коли немає точного еквівалента в мові тексту. Наприклад, використовуються такі прийоми, як перефразування, калькування, модуляція та конкретизація. Ці прийоми допомагають точно передати зміст і уникнути двозначності в рекламі складних або багатоеlementних термінів, які часто зустрічаються в юридичній сфері.

1.3 Труднощі перекладу складних юридичних термінів

Огляд наукової літератури з цієї проблематики свідчить що, незважаючи на значний інтерес сучасних лінгвістів до поняття «дискурс», трактування цього

поняття залишається неоднозначним і в багатьох дослідженнях визначається дослідницькими завданнями [6].

Юридичний дискурс належить до різновиду інституційного дискурсу, який належить до сфери регулювання суспільних відносин і характеризується суворого організацією та ієрархічною структурою. Він адресований усім верствам суспільства і вважається одним з найактуальніших дискурсів сучасності. Право - це не лише сукупність нормативних актів і законів, а й найважливіше культурне досягнення цілої цивілізації, яке повинно забезпечувати міцний фундамент для життя як суспільства в цілому, так і окремих людей. Але з точки зору перекладача, саме термінологія права становить найбільший інтерес для дослідників.

За визначенням А. Коваленко, термін - це емоційно нейтральне слово або вираз, що вживається для точного вираження поняття або назви предмета [18]. Переклад англійських термінів українською мовою вимагає знання галузі перекладу, розуміння значення англійських термінів та знання термінів рідною мовою. При перекладі науково-технічної та юридичної літератури важлива взаємодія терміна з контекстом, який розкриває значення слова [17].

Нерозривний зв'язок між юридичними поняттями та відповідними їм термінами проявляється в тому, що без достатньо глибокої наукової розробки, логічного аналізу та точного визначення юридичних понять неможливо впорядкувати юридичні терміни. Якщо юридичне поняття не визначено достатньо чітко, не може бути й мови про точну термінологію [7].

Таким чином, юридичні терміни є багатозначними, але оскільки однією з вимог до терміна є те, що він не повинен бути двозначним, законодавець повинен давати юридичному терміну єдине визначення, яке включає в себе всі істотні ознаки, що мають юридичне значення. Існування декількох різних легальних визначень терміна призводить до двозначності, нечіткості правового акта і, як правило, до непорозумінь і помилок з боку сторони, на яку поширюється дія законодавчого акта.

Однак визначення правового поняття в законі дуже важливо і з нормативної сторони. Орган або особа, що застосовують або виконують правове розпорядження, не можуть трактувати дане законодавцем поняття інакше, чим це сформульовано в нормативному акті. За твердженням В. Комісарова, нормативні дефініції – це норми особливого роду, що органічно входять в механізм правового регулювання і визначають його загальні основи, організаційні передумови [19]. Існують деякі особливості юридичного тексту, які призводять до труднощів, що виникають у процесі його семантичної інтерпретації.

У статті «Юридична техніка» визначає юридичні терміни як «мовні описи правових понять держави, в яких виражається і фіксується зміст нормативного правопорядку держави» [33, с. 361]. Адже поняття споживач чи доброволець, безперечно, є правовим поняттям, але його не можна назвати державним.

Сучасні мови мають відносно невелику кількість термінів, що відповідають загальнонавчальній лексиці. Основна функція термінологічної лексики номінативна, терміни називають специфічні поняття з різних галузей людського знання. У цій функції терміни завжди вживаються в науковому, публіцистичному, професійному та діловому стилях. У сучасній художній мові, крім прямого номінального значення, часто надаються додаткові значення та експресивно-емоційне забарвлення [27].

З появою нових галузей права та відкриттям нових явищ виникають великі труднощі у визначенні загальнонаукових термінів, загальнотехнічних, загальногалузевих та вузькоспеціалізованих термінів. Галузеві терміни - це терміни, які використовуються лише в певній галузі знань. Прикладами є правові норми, прийняті закони та нісенітниці.

Вузькоспеціалізовані терміни - це терміни, характерні для певної галузі знань. Прикладами є позов, нунціатура, charge-sheet, chaplain. [18, с. 34]. Коли потрібно назвати нові явища чи поняття, багато загальнонавчальних термінів набувають певної спеціалізації. Коли терміни запозичуються з інших мов, їхне

значення спеціалізується, а перекладацькі еквіваленти стандартизуються. У текстах можуть зустрічатися слова та вирази, що належать до різних функціональних систем, тобто різних галузей. Терміни можуть бути похідними від рідної мови або запозиченими з нейтральних термінологічних банків (міжнародні грецькі та латинські терміноелементи) чи з інших мов. Значення терміна для фахівця збігається зі значенням його поняття.

На думку В. Карабана, найважливішою особливістю термінів і словосполучень є те, що вони можуть відтворюватися в конкретних сферах використання для вираження певних специфічних понять. Складні терміни закріплені за значенням лише в межах певної системи і поза нею не сприймаються як цілісні мовні одиниці.

Тому за кожним складним терміном (поєднанням термінів і слів) стоїть стійка, стандартизована структура складних (різних) спеціалізованих понять. Для терміна термінологія є тим полем, яке надає йому визначеності й однозначності, поза яким він втрачає свої термінологічні властивості.

Особливістю синтаксичної структури складових термінів є те, що їх можна вважати вільними завдяки взаємопов'язаності елементів (оскільки їх компоненти несуть пряме значення).

Цей термін також не має емоційного та виразного забарвлення, він фокусується на об'єкті в системі або серії і відповідає словотворчій моделі мови, цей термін необхідний, щоб служити ґрунтом для формування похідних, але тільки в межах його власної системи.

Як показує практика, сукупність цих характеристик в ідеалі існує тільки для невеликого числа термінів. Насправді або якась інша властивість відсутня або відсутня в ослабленому стані. Це призводить до фундаментальних проблем з перекладом термінів, включаючи юридичний дискурс.

Юридичний переклад є складним завданням, оскільки закон - це поле зору, пов'язане з соціально-політичними та культурними особливостями країни. Щоб

юридична інформація передавалася правильно, мова юридичного перекладу повинна бути особливо точною, чіткою та надійною.

Залежно від типу юридичного документа, що перекладається, юридичні переклади класифікуються наступним чином:

- Переклад і складання Указу;
- Переклад контракту;
- Юридичний висновок та переклад Меморандуму про взаєморозуміння;
- Переклад апостилів та нотаріальних посвідчень;
- Переклад установчих документів юридичних осіб;
- Переклад довіреностей [23].

Юридичні документи та теоретичні документи повинні перекладатися лише професійними перекладачами, які спеціалізуються на юридичному перекладі. Як правило, вони мають відповідну юридичну освіту або принаймні мають значний досвід перекладу юридичних тим. Наприклад, помилки в перекладі тексту договору можуть призвести до значної шкоди або судових позовів за які несе відповідальність перекладач.

Перекладаючи текст із галузі права, перекладач повинен пам'ятати наступне: оригінальний текст організований відповідно до правової системи, яка існує в певній країні, і це відображено в правовій формулюванні цього тексту а перекладений текст призначений для використання в іншій правовій системі[24].

Крім лакун між термінами або відсутності відповідних лексичних еквівалентів, перекладачі повинні пам'ятати, що правила тексту першою мовою часто залежать від культурних особливостей і можуть не відповідати правилам перекладеного тексту. У цьому відношенні завдання перекладача передбачає пошук структури мови перекладу, яка виконує функції подібні до функцій структури першої мови [9].

Незамінним кроком у процесі юридичного перекладу документів є редагування перекладеного тексту іншою особою, бажано адвокатом. Відмінною

особливістю перекладу текстів у законі є юридично санкціонований переклад. Юридично засвідчений переклад-це переклад, зроблений присяжним перекладачем або нотаріусом.

При перекладі юридичних текстів перекладачі навмисно йдуть від структурної і семантичної відповідності між обома сторонами і декомунізують еквівалентність дій [35;133]. Юридичні документи, друковані носії перекладеної правової інформації мають особливості тексту, унікальні мовні вирази. Незважаючи на суперечності думок лінгвістів і юристів, більшість текстів націлені на лексичні, логічні та граматичні основи, організовані певним чином для передачі інформації. Незалежно від функціональної мети або практичної ролі, немає ніяких сумнівів в тому, що іноземні юридичні тексти мають ті ж основи.

Емпірично доведено, що зв'язки певних частин реальності, відносин відображаються в мові як соціальному явищі. Прикладом цього є юридична мова, яка є характерним елементом культури країни. Ось чому в США питання судової влади та права є основними елементами популярної культури в цій країні. Американський громадянин несвідомо вірить у справедливість і стабільність правоохоронної системи. Громадяни України повинні брати участь у процесі спілкування за допомогою перекладених текстів з відповідних правових питань, щоб забезпечити найбільш близьке і належне визнання інших мовних і культурних спільнот. Це переклад, одна з форм культурної взаємодії, яка породжує уявлення про культуру іншої людини [33; 31].

Що стосується юридичного перекладу, то при аналізі можливості еквівалентного перекладу юридичної інформації з однієї мови на іншу, на думку спадають слова Р. Давіда. «Якщо порівняти поняття англійського та французького права, ми побачимо, що "на концептуальному рівні існують такі поняття, як опіка, узурфрукт, юридичні особи, шахрайство, підробка тощо". Після концепцій ми будемо частково розгублені. цього немає в англійському праві, але

ми стикаємося з незвичайними поняттями, які нам нічого не говорять: довірча власність, зустрічне задоволення, естоппель, треспас. Не реагуючи на жодне з добре відомих нам понять, англійські юридичні терміни перекладаються на інші мови поряд з термінами про флору і фауну в різних кліматичних умовах і їх значення часто втрачається, коли ці терміни просять перекласти будь-якою ціною...» [16]. Однак слід підкреслити, що більшість термінів, на які посилаються сучасні юристи як з країн загального так і цивільного права, добре відомі і зрозумілі без перекладу, тому ці слова в класиці порівняльного правознавства дещо застаріли.

Отже, юридична мова як особлива " субмова " має свій власний зміст та деякі особливі якості, які різняться залежно від мовної системи. Однак багато особливостей будь-якої мови пояснюються впливом історичних, культурних, соціальних і політичних факторів на мовця. Однак, незважаючи на ці характеристики, перекладачі не можуть претендувати на феномен неперекладності, тому перед ними стоїть завдання перекладу і передачі спочатку описаної інформації в оригіналі.

Сучасний процес глобалізації певною мірою "стирає" ці культурні, соціальні та історичні особливості, що полегшують роботу перекладача, але це не означає що він не має всіх цих особливостей.

Різні види перекладацької діяльності в різному ступені зберігають інформацію і отже відтворюють оригінал з більшою чи меншою повнотою. Домогтися ідеального перекладу неможливо, тому перекладачам доводиться йти на всілякі компроміси[33; 32]. Наприклад, юридичний документ-це спеціальний переклад, і мова повинна забезпечувати реалізацію суспільних цілей і відповідність юридичному вживанню.

Вивчення лексичного складу законодавчого тексту обмежується питанням термінології, оскільки юридичні терміни вважаються основним і найбільш

інформативним пластом лексики юридичної мови і сприяють правильному і чіткому формулюванню правових приписів.

Однією з головних особливостей юридичного тексту є наявність певних термінів, які дозволяють визначати і називати юридичні поняття. Є дві можливі ситуації для перекладу складних термінів: в законі про українську мову є випадки, коли в словнику перекладу є еквівалент терміна іноземною мовою, і в таких випадках є термін іноземною мовою.

При наявності декількох еквівалентів, ми обираємо найбільш відповідний. Прикладом варіантності термінів в правових системах України, Великобританії і США є переклад українського терміну «юрист». «Longman Dictionary of English Language and Culture » [7] дає наступне тлумачення терміну lawyer: «Lawyer» is the most general word for talking about someone who either represents people in a court of law or advises people about legal problems. Lawyers sometimes do legal work that is related to only one particular area of the law, such as medical cases, or company law, or they can do general work for many different types of legal cases. In the US, a lawyer can also be called an attorney which mean exactly the same.

The word counselor is also used in the US to mean a lawyer, especially one working in a court of law, and it can be used as a title when speaking to a lawyer in court. In the UK, a lawyer who represents someone in court is called a barrister and a lawyer who mainly works in an office is called solicitor, and these two types of lawyers have different training. advocate n 1. ScotE law a lawyer who speaks in defense of or in favour of another person in court. barrister and especially in England and Wales, a lawyer who has the right of speaking in the higher courts of law. solicitor n 1 (especially in England) a lawyer who gives advice, does the necessary work when property is bought and sold (CONVEYANCING), and speaks especially the lower courts of law. In 1992 it was decided that solicitor could also argue cases in the higher courts, which formerly only BARRISTERS are able to do.

Attorney n AmE a lawyer. Lawyers in the US have to be licensed (LICENSE) by the state in which they practice, which allows them to practice in FEDERAL courts, but not necessarily in other states.

«Юрист» - це найпоширеніше слово для того, хто представляє інтереси людей у суді або консультує їх з юридичних питань. Юристи можуть також виконувати юридичну роботу, пов'язану з конкретними галузями права, такими як медичні справи та корпоративне право, тоді як вони виконують спільну роботу з різних видів судових справ у Сполучених Штатах, юристів також називають адвокатами, що означає одне і те ж.

Слово counselor також використовується в США для позначення юристів, особливо які працюють у суді, і може використовуватися як титул при зверненні до адвокатів у суді. У Великобританії юристів, які представляють інтереси когось у суді, називають баристерами, а юристів, які в основному працюють в офісі, - солісіторами. Відповідно до шотландського законодавства, адвокат захищає іншу особу в суді. Barister- мають право виступати увищих судах, особливо в Англії та Уельсі; solisitors (особливо у Великобританії) - це юристи, які надають консультації, виконують роботу, необхідну для купівлі та продажу (транспортування) майна, а також виступають у судах нижчої інстанції. У 1992 році було вирішено, що солісітор також може подати позов до Вищого суду, що раніше міг зробити лише адвокат.

Адвокати в США повинні мати ліцензію штату, в якому вони практикують, що дозволяє їм практикувати у федеральних судах, але не обов'язково в інших штатах.

З дефініцій випливає, що різниця між еквівалентами терміна «юрист» полягає не тільки в його приналежності до певної правової системи (зокрема, до системи англійської, американського чи права), а й в виконуваних юристом функціях. Так,

наприклад, терміни *advocate*, *barrister* і *counselor* позначають юриста, головним обов'язком якого є представлення прав обвинувачених або позивачів в суді.

Якщо немає відповідного еквівалента перекладу юридичних термінів, можна використовувати деякі прийоми перекладу.

Прийом опису полягає в тому, щоб передати слово через загальне пояснення значення англійського слова. Цей прийом використовується як за відсутності відповідного значення слів рідною мовою, так і в словникових описах [19].

Приклад: *accrual right* – «право на витягування доходу»; *account* – «несплатена боргова вимога»; *official accusation* – «офіційне звинувачення (у скоєнні злочину)»; *acknowledgment of will* – «неофіційне визнання заповідачем перед свідком, який може це підтвердити, що підпис під заповітом належить заповідачеві»; *on account of whom it may concern* – «за рахунок тих, кого це може стосуватися (страхова формула)».

Також ми використовуємо метод опису при перекладі наступного речення:

Fred is guilty of involuntary manslaughter when he accidentally kills a person.
– «Фреда звинувачують в ненавмисному вбивстві (навмисне вбивство, скоєне без злоби заздалегідь), коли він ненароком вбиває людину» [19; 460]. При перекладі ми пояснюємо значення слова «Ненавмисне вбивство», для того, щоб внести деякі деталі та ясності.

Перекладацька транскрипція- метод, при якому відбувається фонемне відтворення вихідної лексичної одиниці з використанням фонем мови, що вивчається, тобто відбувається фонемна імітація вихідного слова, наприклад *moneval* – «манівал»

Прийом опущення – це перетворення, яке передбачає виключення вторинної та надлишкової інформації з перекладеного тексту. Опущення часто використовуються, коли синоніми використовуються мовою оригіналу, що стилістично не виправдано в українському тексті. Наприклад: *null and void* – «недійсний».

В результаті аналізу всього вищевикладеного можна зробити висновок, що в цілому юридичні терміни ідентичні всім іншим термінам в шляху перекладу з англійської на українську мову. Основна проблема перекладу юридичних термінів і фраз - неоднозначність не тільки в різних областях науки, але і в самій правовій сфері. Точне значення термінів у цьому випадку можна знайти лише за допомогою контекстуальних та інших взаємопов'язаних понять у реченні терміна.

Що стосується калькування, описового перекладу і транслітерації, то цю англійську лексему та інші методи перекладу не можна використовувати, тому її слід використовувати тільки після перевірки того, що українською мовою дійсно немає еквівалентного або змінного збігу. Найважливіше у виборі найбільш прийняттого варіанту відповідності - це те, що варто підійти до питання творчо і професійно, беручи до уваги традиції перекладу, враховуючи культурну і соціологічну маркування юридичних текстів, спираючись на загальноприйняті норми і даючи підстави для вибору саме цього варіанту перекладу.

Таким чином, юридичний переклад передбачає використання різних методів для забезпечення точності і достовірності передачі контенту. Основними методами є калькування, модуляція, транскрипція, конкретизація та опущення. Основна складність полягає в двозначності юридичних термінів, які вимагають детального контекстного аналізу від перекладача. Кожен термін може мати різне значення залежно від сфери застосування, тому важливо вибрати правильний метод перекладу.

Висновки до Розділу 1

При перекладі юридичних термінів з англійської на українську важливо, щоб термін взаємодіяв з контекстом, щоб розкривалося значення терміна.

1. Проаналізовано складність перекладу юридичних термінів, пов'язаних з невизначеністю, і деталі їх використання в різних областях права. Різні опис, калькування, модуляція, транскрипція, конкретизація, опущення тощо- це необхідно для забезпечення точності та достовірності перекладу контенту з англійської на українську мову. Кожен із цих методів має свої переваги та недоліки, і їх правильний вибір залежить від контексту, в якому використовується цей термін.

2. Прохарактеризовано такі особливості перекладу юридичних термінів: по-перше, складність системи термінів, що вимагає високої точності і знання деталей правової системи. По-друге, необхідно уникати емоційно виразного забарвлення терміна і дотримуватися чіткого формулювання. По-третє, важливість врахування культурних і соціально-політичних аспектів при передачі правової інформації. Також зазначається, що юридичний переклад вимагає участі професійних перекладачів з відповідною підготовкою та досвідом. Крім того, слід зазначити, що цей термін може не мати прямого аналога в будь-якій іншій правовій системі, що ускладнює процес перекладу.

Юридичні терміни відрізняються від більшості термінологій інших професійних сфер за рахунок наступних характеристик:

-абстрактність (технічні чи наукові терміни у більшості випадків співвідносяться з матеріальними предметами, тоді як юридичні терміни називають абстрактні поняття);

-полісемія (оскільки на основі освіти правових термінів лежить загальнолітературний мову, їх часто відрізняє багатозначність);

-вплив латині (деякі терміни запозичені з латині або мають латинське коріння);

-наявність у термінів додаткових дефініцій (якщо термін не розуміють однозначно, у тексті наводиться його визначення)

При перекладі юридичних термінів використовуються різні методи перекладу, якщо вони не мають прямого еквівалента. Цей опис дає детальне визначення значення терміна, калькування буквально передає структуру слова, а смисловий розвиток (модуляція) адаптує значення до контексту. Конкретизація допомагає замінити більш широке значення більш точним терміном іншою мовою, тоді як транскрипція відтворює фонетичну форму слова. Опущення використовуються для виключення непотрібної інформації, зберігаючи при цьому основний зміст тексту. Ці методи дозволяють точно і зрозуміло перекладати юридичні тексти.

Отже, належний юридичний переклад вимагає глибокого розуміння не лише мови, а й особливостей правової системи оригіналу та країн перекладу.

РОЗДІЛ 2 РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ТА НІМЕЦЬКИХ СКЛАДНИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1. Способи перекладу складних юридичних термінів з англійської на українську мову

Система термінів в області англійського права-це складна, чітко структурована і розгалужена система термінів, яка постійно поповнюється новими одиницями термінів в області права. Стилiстична диференціяція системного терміна в галузі права обумовлена широким застосуванням права, судових процедур, законодавства, нотаріат, юридичної науки і освіти, правова публіцистика [10]. Юридична мова в кожній з цих комунікативних і функціональних гілок характеризується певними характеристиками, функціями, інвентаризацією мовних засобів, системою структурування функціональних різновидів і переліком функцій.

Унікальність англійського юридичного терміна полягає в його активному використанні на непрофесійних мовах, приклади яких широко використовуються в сучасній художній літературі, фільмах і медіа-текстах. Функціонування англійських юридичних термінів у непрофесійному середовищі ще не є предметом вивчення термінів і, отже, вимагає наукового розуміння.

Набір лінгвістичних прийомів юридичної літератури включає елементи майже всіх функціональних стилів, а також певні публіцистичні прийоми та риторичні фігури.

Основна функція одиничного терміна-номінативна функція, цей термін відноситься до теорії і практики права, його називають спеціальним поняттям, яке його характеризує і визначає [4, стор.87].

Юридична термінологія — важливий компонент сучасного англо-американського юридичного дискурсу та реалізується, зокрема, у таких жанрах, як:

- судовий звіт (law report);
- інформаційне повідомлення (legal news);
- проблемна стаття (feature article) на правові теми [10].

Використання юридичних термінів у тексті судового звіту майже повністю відповідає особливостям їх функціонування в жанрі судових рішень в офіційно-документальному стилі. Декомунізуючі фактори, що визначають функціонування терміна в тексті інформаційного повідомлення і тип проблемного есе, включають достовірність розповіді, доступність викладу і багатство словникового запасу, ідеологізацію інформації, близькість вираження і мови. Ступінь кореляції з приватною сферою проявляється в протиставленні тексту 2-х типів газет і журналістики: термінологічно маркованих і термінологічнонейтральних.

Параметрами, що вказують на зворотне, є насиченість терміна в тексті і концептуально цілісний образ терміна. Під час переходу юридичних термінів від офіційного документального кіно до стилю газетної журналістики його функції зазнають багатьох змін через зміни функціональних обов'язків. При збереженні загального ядра склад терміна змінюється через такі фактори, як потреба в поняттях, виражених в термінах і ступінь популярності термінів, їх зв'язування і уніфікація; їх функціональний стан змінюється.

Методи перекладу таких термінологічних одиниць — важлива тема досліджень у галузі термінознавства [10]. Головна складність перекладу термінів юридичного дискурсу полягає в розкритті й передачі фахових реалій засобами української мови [24].

Дослідження методів перекладу юридичної термінології на матеріалах юридичних термінів і термінологічних словосполучень, що вживаються в юридичній практиці (серед них — однослівні, двослівні та такі, що складаються з трьох і більше слів), показало, що існує велика кількість способів їх передачі з англійської мови українською.

Серед лексичних перекладацьких трансформацій перекладу англійської юридичної термінології виділяється:

- переклад за допомогою лексичного еквівалента (наприклад: *legal case* – *судова справа*, *forensic medical examination* – *судово-медична експертиза*, *common law* – *загальне право*, *family law* – *сімейне право*, *corporal punishment* – *тілесне покарання*; *assassin* – *убивця*);
- калькування – це поєднання слів або фраз, а не звуків, коли складові частини слова (морфеми) або словосполучення (лексеми) переводяться відповідними елементами мови. (наприклад, *accomplice of attempt* – *співучасник у замаху на життя*; *according to law* – *відповідно до закону*, *multiple accredit* – *множинне акредитування*);
- транскрибування – формальне відтворення вихідної лексичної одиниці з використанням фонем мови, що вивчається (наприклад: *securitization* – *сек'юритизація*, *lex scripta* – *лекс скрипта (писаний закон)*, *ultra vires* – *ультравірес (поза компетенцією або за межами повноважень)*, *Special Systems Industry* – *Спеціал Систем Індустри*; *doyen* – *дуайен*);
- транслітерація – формальний дублікат оригінальної лексичної одиниці з використанням алфавіту цільової мови (наприклад *solicitor* – *солісітор*, *barrister* – *баррістер*, *attorney* – *атторней*, *legitivism* – *легітимізм*; *vice-chancellor* – *віце-канцлер*, *viceconsul* – *віце-консул*);
- описовий переклад – це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця мови оригіналу замінюється фразою, що дає її опис або визначення (наприклад: *official accusation* – *офіційне звинувачення* (у

здійснені злочину), *acknowledgment of will* – неофіційне признання заповідачем перед свідком, який може це підтвердити, що підпис під заповітом належить заповідачеві) [19];

- приблизний переклад – основне значення цього слова-збережений переклад, але в мові перекладу це слово відрізняється від мови оригіналу на тлі словникового запасу (наприклад: *police photographer* – судовий фотограф, *notary public* – державний нотаріус);
- переклад із допомогою аналога – одного із декількох можливих синонімів (наприклад: *claim* – позов; праводомогання; претензія; вимога, *notice* – попередження, повідомлення, заява, сповіщення, попереджати, заявляти сповіщати; сповіщення про готовність судна до завантаження; нотіс; знання, обізнаність);
- переклад шляхом створення неологізму, неологізм в юридичній лінгвістиці передбачає наявність слова або словосполучення, яких не існує в правовій системі мови, що вивчається (наприклад: *stay-in* – пікетування; *has-been* – політичний діяч, який утратив свій вплив) [19].

У процесі перекладу термінологічної одиниці часто поєднується ці перетворення. Існують деякі відмінності в граматичній, синтаксичній та морфологічній структурі англійської та української мов, тому при перекладі необхідно використовувати різні перетворення. Серед перетворень, які виконуються в процесі перекладу, Я. Рецкер виділяє чотири елементарні типи: 1) перестановка (*prosecutorial judgement* – рішення обвинувальної влади); 2) заміна (*Criminal Justice Act* – Закон «про кримінальне правосуддя»); 3) додавання (*citizen's arrest* – затримання правопорушника цивільною особою); 4) вилучення (*sea lawyer* – акула (спеціаліст із морського права)).

Такі перетворення можна комбінувати один з одним, набуваючи при цьому характеристики складних і складних перетворень. Дослідивши 4 типи перетворень, можна зробити висновок, що через стислість англійських термінів

при перекладі на українську мову найчастіше використовуються доповнення, а відступ пар зустрічається не дуже часто [26]. Використання граматичних перетворень, таких як розділення речень, об'єднання речень та перестановки, полягає у перетворенні структури речень у процесі перекладу відповідно до норм мови перекладу [14].

За результатами дослідження з'ясувалося, що найбільш поширеним способом перекладу юридичних термінів, використовуваних в текстах публіцистичного стилю, є лексичний еквівалент перекладу з використанням безперервної еквівалентної кореспонденції з мінімальною залежністю від змісту. Теоретичні та практичні дослідження перекладу термінів юридичного дискурсу дійшли висновку, що обов'язковою передумовою для перекладу таких термінів є здатність перекладача правильно аналізувати структуру терміна, виявляти граматичні труднощі, виконувати переклади, еквівалентні перекладу, відповідно до норм мови та обирати правильний метод перекладу. Також виділяються перетворення лексичного перекладу: переклад з використанням лексичних еквівалентів, транскрипція, калькування, транслітерація, описовий переклад, приблизний переклад і переклад шляхом створення неологізмів.

Еквівалент за визначенням Л. Клименка – це фіксована лексична відповідність, що повністю збігається зі значенням слова [26]. Терміни, що мають еквіваленти рідною мовою, відіграють важливу роль у перекладі. Вони служать орієнтиром для тексту, і від них залежить пояснення значень інших слів, що дозволяє прояснити природу тексту. Таким чином, є можливість знайти відповідний еквівалент рідною мовою та розширити свої знання еквівалентних термінів. Однак юридичні терміни в основному є складними термінами та виразами, тому вони є основною проблемою при перекладі юридичних текстів.

Як вже зазначалось вище, складні терміни – це сталі словосполучення, за яким закріплене певне термінологічне значення. Наприклад: *conclusive notice* – кінцеве попередження; *arrival on departure* – свідчення під присягою [37].

Більшість термінів - це атрибутивні речення прийменників, тобто речення з позначенням та символізованими компонентами, в яких позначення займає початкову позицію виразу.

Переклад складних термінів складається з 2 основних етапів: аналітичного і синтетичного. Важливу роль в перекладі виразів грає аналітичний етап - дублювання окремих складових. Для цього вам необхідно правильно його визначити, оскільки складовими частинами складного терміна можуть бути не тільки слова, але і словосполучення що входять до його складу вираження. Характер цих відносин визначає порядок і зміст перекладу складних термінів. Етап синтезу включає в себе побудову компонентів відповідно до зазначеного семантичним співвідношенням і отримання остаточної версії перекладу складних термінів [22].

Це викликає серйозні труднощі у термінів, що містять групи слів, званих багатоконпонентними термінами. Вони мають еквівалент рідною мовою, але є деякі терміни та фрази, які не дозволяється перекладати буквально. Окремі елементи цих термінів відрізняються від компонентів, еквівалентних мові перекладу. Такі терміни рідко зустрічаються в юридичних термінах (*private nuisance* – джерело небезпеки) [23, с. 86].

Найбільш складними для перекладу є терміни, які мають різні значення не тільки в різних галузях науки і техніки, а й навіть в одній галузі:

Notice – 1) попередження, повідомлення, заява, сповіщення; попереджати, сповіщати;

2) сповіщення про готовність судна до завантаження; нотіс;

3) знання, обізнаність [38].

Charge – 1) обтяження, заставне право; обтягувати заставою;

2) зобов'язання, відповідальність; покладати відповідальність;

3) розпорядження, вимога, доручення; доручати, вимагати;

4) обвинувачення, пункт обвинувачення; звинувачувати;

5) аргументування у позовній заяві у спростуванні передбачуваних доводів відповідача;

6) письменна деталізація вимог сторони щодо заведеного діла;

7) завершальне звернення судді до присяжних (перед вимовою вердикту);

8) звернення стягнення;

9) завідування, керівництво, ведення, піклування;

10) особа, що знаходиться на піклуванні;

11) ціна; витрати; нарахування; збори; пільги; призначати ціну; покладати витрати на когось [33].

Account - 1) рахунок; розрахунок;

2) належний платіж; несплачено боргову вимогу;

3) звіт; робити звіт; пояснювати;

4) позов з вимогою до звіту;

5) відповідати; нести відповідальність [39].

Існує кілька словникових відповідностей таких слів, і варіанти з подібними значеннями перекладаються шляхом вибору подібних слів, які найточніше передають значення терміна, залежно від словника, тісно пов'язаного з цим словом. Найбільш близькими зв'язками є підмет і присудок, присудок і пряме додаток, знакові і символізуються слова [24, с.89] .

Таким чином, можна зробити висновок, що переклад складних термінів в юридичні документи складається з двох основних етапів: аналізу і синтезу. Етап аналізу фокусується на розбитті терміна на окремі компоненти, які можуть бути окремими словами або фразами. Для правильного перекладу важливо правильно визначити семіокомунізаційні відносини між цими компонентами. Етап синтезу складається зі складання перекладів на основі певних семантичних зв'язків. Багатокомпонентні терміни, які не можна перекласти буквально, викликають деякі труднощі. Крім того, терміни можуть мати кілька значень у різних галузях

науки або навіть в одній галузі, що ускладнює переклад і вимагає високої точності та врахування

У цьому аналізі наукової літератури, англomовні-широко використовують прецедентне право в юриспруденції і в результаті подібних випадків, є обов'язковим для всіх судів нижньої станції при розгляді справ, що показують, тому що в різний час і в подібних випадках приймаються рішення. У ньому перераховані всі концепції, що містяться в прецедентному праві. [11].

При перекладі юридичних документів перекладачі стикаються з великою кількістю займенників, характерних тільки для певних розділів науково-технічної літератури. До них відносяться наступні займенники: herein, hereof, hereby, therein тощо. Ці прислівники у словнику подаються з відміткою канц., арх., книж., офіц., і з повною впевненістю можна додати юр. Зрештою, використання прислівників такого типу-ще одна особливість англomовної юридичної літератури. Вони використовуються відповідно до наступних загальних правил - поєднання прислівника here і прийменників тут завжди відноситься до розглянутого документа, а поєднання прислівника there і прийменників відноситься до найближчого, логічно пов'язаного іменника. Отже наведемо приклади:

1) Pursuant to Article 5.9 hereof, the duration of the License for any Significant Gas Discovery Area shall be extended up to a period equal to the applicable Retention Period.

Згідно з Статею 5.9 даної угоди, дія ліцензії для будь-якої площі з Великими Відкритими Запасами Газу продовжується на період, що дорівнює Періоду Утримки [60].

2) The Contractor hereby agrees to pay to the Company as compensation for nonperformance an amount of Ten Thousand Dollars (\$10,000) for each Work Unit not accomplished during the relevant Phase.

Згідно даної угоди, Підрядсик погоджується виплачувати Компанії у якості компенсації за невиконання контрактних зобов'язань суму у десять тисяч доларів за кожен Одиницю Роботи, не виконану протягом відповідного Етапу [60].

3) All Crude Oil and Condensate produced and saved from the Contract Area shall be measured at the applicable Measurement Point and allocated as set forth hereinafter.

Уся Неочищена Нафта і Конденсат, здобуті і збережені на контрактній Площі, вимірюються на відповідному Вузлі Обліку і розподіляються, як це викладено далі у даній Угоді.

4) If the Minister refuses to issue a reconnaissance permit, the Minister must, within 30 days of the decision, in writing notify the applicant of the decision and the reasons therefor [60].

Якщо міністр відмовляє у видачі ліцензії на геологічне вивчення, він повинен не пізніше 30 днів із дня прийняття рішення про відмову у письмовій формі повідомити заявника про своє рішення і його підстави. Зауважимо, що переклад therefor і thereto потребує особливої уваги, так як ці прислівники можуть заміщувати слово, що заходиться поруч і ті слова, що знаходяться попереду:

1) If it is necessary for the achievement of the objects referred to in section 2 the Minister may, in accordance with section (5) of the Constitution, expropriate any land or any right therein and pay compensation in respect thereof.

Якщо це необхідно для досягнення цілей, згаданих у розділі 2, Міністр може відповідно до розділу (5) конституції провести відчуження будь-якої землі або будь-якого права відносно такої землі і виплатити компенсацію у відношенні такої землі [61].

2) The Contractor shall submit following matters to the Management Committee for review and approval: (a) annual work programme and budgets together with employment plan for Petroleum Operations and any modification or revisions thereto.

Підрядчик представляє на розгляд і затвердження Наглядової Ради наступні питання: (а) річну програму робіт і річні кошториси разом з планом використання і підготовки кадрів для Нафтових Робіт і будь-які зміни або поправки до них [61].

То ж, перекладачу слід бути уважним під час перекладу прислівників типу *herein/therein*, і вміти чітко визначити про який саме іменник йдеться мова, до якого предмету обговорення в реченні, або в тексті в цілому відноситься прислівник даного типу. Використання застарілих канцелярських прислівників є відмінною рисою англійської (англосаксонської) юридичної літератури.

Як згадувалося раніше, судова практика широко використовується в англomовних країнах. В результаті, в будь-якому випадку, при розгляді аналогічних справ воно є обов'язковим для всіх рівноправних і нижчестоящих судів. У рішеннях, прийнятих в різний час при розгляді аналогічних справ, розробники закону і контракту, використовуючи різні концепції, перераховують всі концепції, що зустрічаються в прецеденті [61].

Наведемо такий приклад:

This act includes the regulations and term or condition to which any permit, permission, license right, consent, exemption, approval, notice, closure certificate, management plan, or directive issued, given, granted or approved in terms of this Act, is subject.

Дійсний Закон включає в себе нормативні акти і будь-які умови, предметом яких є будь-які ліцензії, дозволи, ліцензійне право, угода, привілея, санкція, повідомлення, свідоцтво про завершення робіт, план управління або директива, випущені, видані, надані або затверджені згідно до дійсного Закону.

Технічному перекладачеві дуже рідко вдається уникнути необхідності перекладу конкретного контракту. Дуже часто при перекладі англійського контракту на українську мову зустрічаються логічні поєднання термінів зі схожими значеннями. Тут перекладачам слід бути досить уважними, щоб

детально зрозуміти, що означає той чи інший термін в англійській судовій практиці [9].

The Parties intend this indemnity to apply to all such claims and losses described above based on any theory of liability, including negligence, negligence per se, gross negligence, statutory, premises, or strict liability of any Party [9].

Отже, в наведеному прикладі, після знайомства з багатьма схожими поняттями, перекладач без особливої напруги розуміє, що він стикається з трьома видами відповідальності і трьома видами недбалості. Усі шість елементів серії представляють різні правові доктрини, принципи та стандарти. Тому, що стосується недбалості, то деякі з них розглядаються в судах загальної юрисдикції, інші - в судах присяжних. Це дуже важливо для англосаксонської судової практики, оскільки вони розглядаються в рамках різних правових доктрин. Різні поняття в словнику (і терміни, що відображають ці поняття) представлені синонімічними рядками. Складність перекладу схожих, але все ж різних юридичних понять полягає в тому, що їх синонімічний ряд містить подібні значення. Так, терміни *tax*, *duty* і *levy* мають у своїх синонімічних рядах спільне значення податок. Таким чином, перекладачу доводиться мати справу одночасно і з синонімією, і з багатозначністю термінів, а тому, зіткнувшись із ланцюжком термінів, він повинен проявляти певну рішучість, обираючи для кожної ланки ланцюжка найбільш вдалий, на його думку, український еквівалент [36].

Наведемо приклад даної ситуації. Зустрівшись з ланцюжком багатозначних термінів (наприклад, *taxes, duties, imposts, levies, assessments, charges and user fees*), перекладач звертається до словників і прагне визначити для кожного терміну значення (виділено у прикладі напівжирним), що відрізняє його у даному ланцюжку (контексті) від загального для синонімічних рядів значення (виділено підкресленням):

Tax – **податок**;

Duty – митний збір, податок, збір (екон. сл.); мито, збір, податок (юр.сл.);

Impost – податок, **подать**, мито, митний збір;

Levy – **збір**, податок (ек.сл.); обкладання, стягування (юр.с.);

Assessment – **обкладання** податком, розмір податку (ек.сл.); сума податкового обкладання, податок, збір (юр.сл.);

Charge – платня, збір, **тариф**, нарахування (ек.сл.); нарахування, збір, податок (юр.сл.);

Fee – збір, комісійний збір, **плата за послуги** (ек.сл.); членський внесок, грошовий збір (юр.сл.) [33].

Тепер перекладач може дати, переклад ланцюжка: податки, мито, податі, збори, обкладення, тарифи і платежі за користування.

Contractor shall relinquish the remainder of the Original Contract Area, on or before the expiration of the Exploration Period. ...Such surrender shall comply with the relinquishments of Article 4.5....No relinquishment or surrender shall relieve Contractor of any obligations to make payments due prior to such relinquishment or surrender.

Кожне слово окремо означає "відмову від прав на що-небудь", "здачу, віддачу чого-небудь власникові". Запропонуємо один з можливих варіантів перекладу:

Підрядчик здає залишок Початкової Контрактної площі не пізніше дня завершення Періоду Розвідки. ...Така відмова від прав повинна відповідати ділянкам, що здаються згідно з статтею 4.. ...Жодні здача ділянок або відмова від ділянок не звільняє Підрядчика від будь-яких зобов'язань по строкових платежах, що належали до вказаних сдачі або відмови [62].

Але перед перекладачем постає ще більш складне завдання – переклад пар термінів, близьких за значенням. Розглянемо на прикладі двох пар, що часто зустрічаються у юридичній літературі, — *terms and conditions* та *in good order and condition*. Тема перекладу першої пари викликала жваву дискусію на одному з інтернетівських форумів. На форумі під назвою "Швидка допомога

перекладачеві" перекладачка цілком резонно запитала: «Terms and conditions» - дуже «вони» люблять, щоб ці два слова разом вживалися в договорах і угодах... І як це перекласти українською, щоб там теж були два слова, об'єднані союзами? «В якості ради були запропоновані абсурдні «Умови використання» і «тимчасові і матеріальні умови», але потім начебто правильні «умови використання», і, нарешті, словниковий аналог «Умови використання контракту». І тільки 1 учасник висловився цілком розумно: «навіщо вам потрібні два слова?» «Умова» і все. ... В умовах вже вказані терміни, схеми оплати, місця доставки і т.д.», ця ідея викликала гнів іншого учасника, який вважає, що кожне слово в англійському праві має особливе смислове навантаження. Звернемося до коментарів юристів: в українському законодавстві положення договору містять права та обов'язки сторін договору, які зазвичай називаються «умовами», проте порушення положень призводить до певних санкцій, штрафів, але не має на увазі автоматичного розірвання договору [39].

Звідси можна зробити однозначний висновок: хоча багатьом перекладачам пара *terms and conditions* представляється такою , що складається з двох синонімів, і перекладати їх слід як «ухвали і умови».

Розглянемо ще один випадок синонімії. З одного боку, існують такі вирази, як *in good order in good condition in good repair*, кожний з яких нерідко перекладається як «у справному технічному стані». З іншого боку, зрозуміло, що «порядок і стан» – абсолютно різні поняття. З'ясуємо, який відтінок повідомляє *order*, стоячи поряд з *condition* у словосполученні *in good order and condition*. Тут нам допоможе вимога, що пред"являється при передпродажній підготовці автомобіля: *Tighten any loose bolts and generally ensure parts are in good order* [39].

Спочатку доведеться визначити точне значення начебто зрозумілого словосполучення *and generally*. З БАРС виявляється, що *generally* – це: 1. зазвичай, як правило; 2. у загальному розумінні, взагалі; 3. широко, повсюдно; в більшості випадків. При цьому слово «взагалі» входить до словосполучення

«взагалі кажучи» (generally speaking). Набравши в Google «And generally», ми знаходимо декілька текстів, явно вказуючих на те, що and generally, – це наше українське «і взагалі» (найбільш близьке англійському without going into particulars). Ось ці тексти:

- *January was a month of temperature extremes and generally a month of.*
- *below normal rainfall.*
- *The paper is carefully edited and generally free of errors in mechanics,*
- *usage, grammar, and spelling.*
- *The medicine enhances blood circulation to the brain, improves memory, and generally aids in release of stress and tension.*

Тепер перекладемо наведену вище вимогу: *Підтягнути усі ослаблені болтові з'єднання і взагалі впевнитися, що деталі знаходяться in good order* [39].

Можна, звичайно, припустити, що під good order мається на увазі «справний стан деталей». Але цей варіант представляється маловірогідним, оскільки навряд чи можна переконатися в ході передпродажної підготовки у справному стані усіх нових деталей. У цьому можна переконатися під час обкатки машини. А ось що дійсно потребує перевірки, так це підтяжка всіх кріпильних деталей і укомплектованість. Тому автор книги "Ремесло технічного перекладача" бере на себе відповідальність запропонувати переклад in good order українським словосполученням «у повному комплекті». А отже, пару in good order and condition слід перекладати «в повному комплекті і справному стані».

Існування так званих концепцій, подібних до змісту англійської юридичної літератури, є ще однією соціокультурною характеристикою, яку слід враховувати при перекладі. Адже, як вже було сказано, європейська та англосаксонська правові системи суттєво відрізняються одна від одної. Тому необхідно перевірити, чи використовуються слова юридичного словника англійської мови

як синоніми та мають однакове семантичне навантаження, чи їх слід перекладати так, як вони не повинні для передачі точної інформації, зазначеної у вихідній версії тексту (документа) [39]. Юридичні документи, як правило, характеризуються наявністю складних термінів, що розкривають поняття, що існують у правовій системі певної країни. У цьому контексті існує кілька основних методів перекладу юридичної літератури.

Під відповідним (правильним і точним) відповідністю мається на увазі не особливий тип збігу, а лінгвістичну одиницю в конкретному випадку або в конкретному мовному середовищі (лінгвістичному контексті) [27, с.35]. Адекватним в цьому сенсі може бути або постійний еквівалентний відповідник (*verdict* – вирок; *eye-witness* – очевидець, *plaintiff* – позивач), або одна з варіантних відповідностей (*law* – 1. закон; 2. право; правознавство, законодавство, юриспруденція; 3. загальне право; 4. професія юриста; 5. суд, судовий процес; 7. юстиція, юрист. Це може бути і якась нова мовна одиниця, відсутня в словнику і виступаюча як контекстуальна заміна (*barrister* - баррістер, адвокат, що має право виступати у вищих судах).

У різних етнічних спільнотах спостерігаються абсолютно різні, іноді несумісні підходи до явищ і предметів [27, с.34]. Наведемо приклади:

1) *What will be held to be 'just and reasonable' must depend upon the particular facts of each case.*

Те що суд визнає справедливим і розумним, повинно залежати від конкретних фактів кожної справи.

2) *The liability of the carrier is to three exceptions at common law. The first is the 'act of park God', by which is understood some unforeseen accident of natural cause which could not have been prevented by any reasonable foresight.*

Відповідно до загального права, перевізник звільняється від відповідальності в трьох випадках. По-перше, в умовах форс-мажору,

(стихійного лиха), під яким розуміються непередбачені обставини природного характеру, які не могли запобігти за допомогою розумної передбачливості.

Існує кілька способів перекладу юридичних термінів, один з яких еквівалентний. Суть його полягає в підборі аналогів, доступних мовою перекладу, які є загальноприйнятими в певних термінах, що відображають дійсність, представлену мовою оригіналу. Наприклад:

1) *Trial - in law, a judicial examination of issues of fact or law for determining the rights of the parties involved.*

Суд (у юриспруденції) - судовий розгляд деталей справи або закону для встановлення прав залучених сторін.

2) *In the U.S., the president, vice president, and other federal officers, including judges, may be impeached by the U.S. House of Representatives.*

У США Палата Представників може піддати імпичменту президента, віце-президента і інших федеральних чиновників, включаючи суддів.

3) *The Constitution's separation of the legislative, executive, and judicial branches of government, the checks and balances of each branch against the other, and the explicit guarantees of individual liberty were all designed to strike a balance between authority and liberty.*

Розділення законодавчої, виконавчої і судової гілок влади, передбачене Конституцією, взаємний контроль і збереження рівноваги між ними, а також чіткі гарантії особистих свобод - все це було розроблено з метою підведення балансу між владою і свободою.

4) *Attorneys for the plaintiff and the defendant make opening statements to a judge or jury, then the attorney for the plaintiff makes his case by calling witnesses, whom the defense attorney may cross-examine.*

Адвокати позивача і відповідача виступають зі вступним словом перед суддею або присяжними, потім адвокат позивача висловлює свою позицію і викликає свідків, яких адвокат захисту може піддати перехресному допиту.

5) The courts are the branch of government that must make decisions about problems of civil and criminal law with fairness and strength. Otherwise, some people would be tempted to take the law into their own hands, creating a social atmosphere of violence and anarchy.

Суд - це гілка влади, яка повинна приймати рішення по питаннях цивільного і кримінального права справедливо і твердо. Інакше деякі люди захочуть узяти правосуддя в свої руки і створити тим самим атмосферу насильства і анархії[27].

У прикладі адаптивного перекладу фрагментів юридичного тексту інформація передається з використанням засобів іншої мови. При перекладі юридичних документів особливу увагу слід приділяти безеквівалентній лексиці, оскільки в усіх мовах є іноземні слова та стійкі словосполучення, які не мають більш-менш повної відповідності у вигляді лексичних одиниць. Під впливом екстралінгвістичних факторів, тобто культурних і соціологічних аспектів, в мові перекладу з'являються нові слова, які відображають поняття, що існують в мові оригіналу, але не є специфічними для мови перекладу [27; 31]. Отже, наступним поширеним методом є запозичення. Багато еквівалентні збіги, створені перекладачами і відображають реалії англійської мови, міцно увійшли в ужиток і стали невід'ємною частиною української мови в якості запозичень. Наприклад, barrister - баррістер, це адвокат, що має право виступати у вищих судах; solicitor – солісітор, адвокат, який веде справи у судах графств і готує матеріали для баррістеров; bill – біль, законопроект.

1) Barristers engage in advocacy (trial work), and only they may argue cases before a high court.

Баррістери займаються адвокатською діяльністю (беруть участь в судовому розгляді), і лише вони можуть аргументувати судові прецеденти у Верховному Суді.

2) *Solicitor - British lawyer who advises clients, represents them in the lower courts, and prepares cases for barristers to try in higher courts.*

Соліситор - юрист, адвокат у Великобританії, що дає поради клієнтам, представляє їх в судах нижчої інстанції і готує поділа для баррістера для ведення справи в судах вищої інстанції.

3) *In certain circumstances a Bill may become law without the concurrence of all the component parts of Parliament.*

За певних обставин Білл може стати законом без складників парламенту.

4) *A solicitor, acting under a general retainer, has an implied authority to accept service of process for his client...*

Соліситор, який діє на підставі загального договору з адвокатом, має повноваження брати на себе обслуговування клієнта в ході судового розгляду, що береться до уваги [27].

З іншого боку, не всі існуючі в англійській юридичній літературі поняття можна передати за допомогою запозичення, тобто транслітерації, приклади якої наведені вище. Потім перекладач звертається до технології описового перекладу, яка неможлива без додаткових лінгвістичних знань з області права, а також культурних особливостей людей. Наведемо приклади:

Venire – категорія осіб, що можуть виконувати функції присяжних:

1) *The juries are selected from a larger panel of citizens, commonly known as the venire.*

Судові присяжні обираються з широкого кола громадян, зазвичай відомого як категорія осіб, що можуть виконувати функції присяжних.

Vior dire – допит присяжних для виявлення їх можливої упередженості:

2) *The prospective jurors are generally subject to further questioning about their possible biases. In England jurisprudence this examination is known as vior dire.*

Передбачувані присяжні зазвичай піддаються подальшому допиту на предмет їх можливої упередженості. В англійській юриспруденції ця процедура носить назву vior dire.

Достатньо поширеним методом є прийом калькування, для передачі реалій існуючих у вихідній мові. Прийом калькування – переклад англійського слова чи словосполучення за його частинами з наступним складанням цих частин. Такий переклад відтворює англійське слово дослівно. Наприклад:

1) The Privy Council developed from a small group of royal advisers at court into the chief source of executive authority.

Таємна Рада розвинулася з маленької групи королівських радників у суді, сьогодні є головним джерелом виконавчої влади.

2) The office of Privy Councilor is an honorary one, conferred, for example, on former Prime Ministers.

Місце Таємного Члена радника є почесним, він радиться, наприклад, з колишніми Прем'єр-міністрами.

3) New legislation in Britain usually starts in the Houses of Lords, in each house a bill is considered in three stages, called readings.

Нове законодавство у Великобританії, розпочинається у Палаті Лордів, у кожній палаті, закон проходить три етапи, так звані читання [27].

З наведених вище прикладів видно, що методи і прийоми перекладу юридичних документів можуть змінюватися і поєднуватися з присутністю в тексті мови перекладу юридичних термінів, структури пропозицій, наявності спілок і доповнень, мовних і культурних особливостей текстів на іноземних мовах. Слід також пам'ятати, що існує безліч документів не для юристів, а для тих, хто не розуміє юридичних термінів і словникового запасу, це також слід враховувати при розміщенні реклами.

Однією з проблем, що вимагають докладного вивчення теорії перекладу, в даному випадку залишається проблема вибору відповідного відповідності при

перекладі з однієї мови на іншу. Наведені приклади, а також комплексно розглянуті приклади предметів, що вимагають підготовки і володіння практичними навичками перекладу в області теорії перекладу, на додаток до знання двох мов і знання галузі права (юридичної компетентності), дозволяють зробити висновок, що вибір прийнятних варіантів перекладу визначається наявністю або відсутністю еквівалентів цільовою мовою.

Що стосується методів калькування, описового перекладу і транслітерації, їх слід використовувати тільки після перевірки відсутності еквівалентної або змінної відповідності українською мовою для цієї англійської лексеми та інших методів перекладу. Суть в тому, що при виборі найбільш прийняттого варіанту перекладу необхідно підходити до питання творчо і професійно, беручи до уваги традиції перекладу, спираючись на загальноприйняті норми і культурні та соціологічні ярлики юридичних текстів, які закладають основу для вибору цього конкретного варіанту перекладу.

Стрімкий розвиток міжнародної діяльності України з іншими країнами та європейськими країнами сприяє інтеграції комерційної діяльності. Мова переговорів, мова документів, весь обсяг робіт виконується іноземною мовою, а частіше англійською. В результаті виникає безліч проблем при написанні юридичних документів, пов'язаних з будівництвом, редагуванням, неграмотністю, перекладом з англійської на українську або навпаки [42].

Будь-яка мова-це явище, утворене певною нацією, а точніше їх культурою. Щоб почати вивчати певну мову, потрібно зануритися в культуру, свідомість і духовність людей. Деякі дослідники вважають, що мова - це "гра", правила якої відомі тільки членам цього колективу. Інші вважають мову потужним інструментом, засновником якої-небудь етнічної групи, що функціонує за допомогою збереження культури, національної ідентичності і традицій. Усі переклади вимагають належного перекладу від перекладача, а Юридичний переклад вимагає, перш за все, юридичної грамотності. Тому що юрисдикція

завжди пов'язана з нормами, правами та законами. Отже, при перекладі необхідно звертати увагу в основному на лінгвістичні факти, нееквівалентний словниковий запас і лінгвістичні невідповідності.

Наприклад, в кожній мові наявні певні фрази, які не мають відповідників при перекладі на іншу мову: *ordinances* - місцеві муніципальні постанови , *totalitarian governing* – свавілля [33].

Також в юридичних текстах присутні давньоанглійські слова, які вже давно вийшли зі вжитку: *cordial, therein, gelid*. Розглянемо лексичну омонімію, достатньо часто явище, наприклад, загальноживане слово «*housing*», перше значення в словнику – «житло», але в юридичному контексті зазначений інший переклад – «житлове забезпечення, з приводу юридичної діяльності»; розповсюджене слово «*benefits*», перше значення слова «переваги», а вже в юрисдикції спостерігається повністю інший переклад – «відшкодування» [33].

В юридичних документах також зустрічаються й суто юридична термінологія *tort - делікт (незначне правопорушення), remedies – відшкодування, felonies – фелонії (категорія тяжких злочинів)*.

Наступна характерна риса юридичного тексту – це модальне дієслово *shall*, яке вживається в значенні обов'язку чи наказу: «*The state courts shall be primarily concerned with cases arising under state law*» – «Суди штату зобов'язані розглядати переважно справи, що виникають відповідно до законів штату».

Таблиця 2.1

Приклад перекладацької трансформації

<p>1. The principal function of the court of appeals is to review cases appealed from trial courts to determine whether the law was correctly interpreted and applied. If the mistakes affect a party's rights, they shall constitute plain (or "prejudicial") error.</p> <p>2. In the inmost recesses of this coppice, not far from the eastern or more remote</p>	<p>1. Найважливішою функцією апеляційного суду є перегляд справ, на які було подано апеляцію у судах першої інстанції, та з'ясування того, чи правильно було витлумачено і застосовано закони. Якщо помилки порушують права будь-якої із сторін, то вони зобов'язані вважатися такими, що здатні вплинути на правомірність судового рішення.</p>
---	--

end of this island, Legrand had built himself a small hut.	2. У потаємних глибинах миртової хащі, недалеко від сходу, віддаленого від материка краю острова, Легран спорудив собі хатину
--	---

В першому уривку можна виокремити декілька фраз та словосполучень. Наприклад, *plain* (or «prejudicial») *error* - судова помилка, яка здатна вплинути на правомірність судового рішення – дана фраза не має відповідника в українській мові, тому вона підпадає до категорії безеквівалентної лексики; в другому реченні використовується трансформація опущення слова *small*. Давньоанглійської лексики даний витяг документу не має, а ось цікаве слово “party”, яке в даному випадку перекладається як «сторона (у справі)», тобто тут спостерігається лексична омонімія.

У цьому юридичному документі також є модальне дієслово *shall*, яке виконує свою функцію. Як згадувалося раніше, при перекладі з англійської на українську перекладачі стикаються з багатьма труднощами, що виникають через деталі правової системи обох мов, однією з яких є відсутність листування мовою перекладу [4; 22]. Тобто при перекладі перекладачі не знаходять правильного еквівалента і вдаються до наступних методів: перефразування або описовий метод, контекстним аналогам чи послідовний переклад.

Такий перекладацький прийом, як описовий метод, вживається досить часто. Іншими словами це пояснення слова, яке не має свого перекладу, наприклад: «*transcript of the evidence*» – «розшифрована стенограма протоколу судового засідання»; «*extraordinary remedies*» – «надзвичайні засоби судового (правового) захисту»; «*rules of superintendence*» – «правила нагляду за процедурою проведення засідань»; «*misdemeanor*» - «місдімінор (незначне правопорушення)» [4].

У словнику ви можете знайти кілька варіантів перекладу, тобто кілька відповідностей, які можуть бути використані в різних контекстах. Завдання перекладача-знайти шляхом підбору правильний варіант значущого аналога, який найбільш адекватно передає значення терміна. Наприклад, якщо взяти до уваги слово «*guilt*», яке часто використовується в юридичних документах:

1. Пригнічений стан, викликаний знанням або думкою, що ви зробили щось не так;
2. той факт, що хтось зробив щось незаконне;
3. звинувачення або відповідальність за те, що зробили щось не так або за те, що сталося;
4. «*a guilt trip*» - те, що ви говорите комусь, щоб викликати у них почуття провини;
5. «*to guilt into*» - змусити когось щось зробити, переконавши його, що неправильно цього не робити;
6. «*to be the picture of guilt*» - виглядати надзвичайно винним [33].

Якщо перекладач стикається з просто відтвореною лексемою в українській мові, це може означати тільки одне, наступний метод перекладу стане калькування: «*criminal penalties*» – «кримінальні покарання», «*public hearing*» – «відкриті слухання», «*поділ влади*» - «*separation of powers*», «*state affairs administration*» - «управління державними справами», «*by direct vote*» – «прямим голосуванням».

Оскільки юридична мова багата різними відповідними назвами установ, інституцій, юридичних і соціальних підприємств, при перекладі часто використовується метод транскрибування - його суть не в написанні по буквах, а в передачі фонетичної форми слова, наприклад: «*The Revised Code*» – «Рівайсд Коуд»; «*United States Supreme Court*» – «Юнайтід Стейтс Супрім Кот»; «*Member of Parliament*» – «Мембер оф Парламент» [33].

Терміносистема у юридичній галузі англійської та української мов відрізняється значним чином, тому при перекладі слід приділити цьому увагу.

Багатокомпонентні терміни – найскладніше завдання під час перекладу. У лінгвістиці виділена певна класифікація багатокомпонентних термінів, перша класифікація поділяється за способом зв'язку:

а) фрази, в яких важливі відносини між компонентами виражаються через суміжність, наприклад: «державний суверенітет» - «*state sovereignty*»; «законодавчі органи» - «*legislative bodies*»; «майнове право» - «*property law*»;

б) фрази, в яких компоненти граматично сформульовані з використанням прийменників або закінчень, наприклад: «право на арешт» - «*powers of arrest*»; «право вето» - «*right to veto*»; «порядок утворення» - «*procedure to establish*»; «поділ влади» - «*division (separation) of power(s)*» [4].

Наступна класифікація термінів за граматико-лексичним характером, вона має три види. Перший – це терміни-словосполучення, два компонента з яких можна віднайти в словнику, такі терміни є самостійними і можуть вживатися поза контекстом словосполучення, а також зберігати властиве собі значення: «статутне право» - «*statutory law*», обидва слова є термінами, як «*statute*», так і «*law*»; «техніка безпеки на виробництві» - «*industrial safety*» = «*industry*» і «*safety*»; «фінансові установи» - «*financial institutions*» = «*finance*» і «*institution*».

Але якщо говорити про контекст фрази, то вона також може набувати нового значення, в залежності від іншого терміна, що стоїть поруч з нею. Тобто, можна зробити певні висновки за класифікацією перших, по-перше, термінологічні словосполучення володіють значною самостійністю; по-друге, вони вживаються в контексті фрази [9, с.10]. Що стосується 2-го виду, то його умовно можна розділити на три підвиди. Передбачається, що перший - це юридичний термін + загальна лексика, і фраза складається з 2 компонентів, один з яких є терміном, а інший - словом із загальної лексики. Як зазначає Р. Проніна,

цей метод навчання є найбільш продуктивним, ніж перший, а другий другий - прикметник + термін або загальний словниковий запас.

Наприклад: «*надзвичайні засоби судового (правового) захисту*» - «*extraordinary remedies*»; «*цивільні справи*» - «*civil matters*»; «*виключна юрисдикція*» - «*exclusive jurisdiction*» [9].

Перший компонент, прикметник, який відіграє значну роль для певної галузі науки; Третій – загальноновживана лексика + загальноновживана лексика. Тобто два компоненти разом утворюють термін, але коли вони вживаються окремо один від одного, тоді являють собою термін, стаючи специфічним для певної області значення.

Наприклад: «*original party*» – «*перша сторона (у справі)*», перше значення слова «*original*» – це оригінальний, а значення слова «*party*» – вечірка, але в результаті «злиття», словник перекладає даний термін-словосполучення згідно юридичної області значення; «*last resort*» – «*остання інстанція*»; «*intermediate step*» – «*проміжна ланка*» [4, с. 78].

Такий метод формування термінів і фраз непродуктивний і вкрай рідко зустрічається в юридичному контексті. У юридичній термінології також дуже часто зустрічаються терміни для позначення фраз, які просто неприйнятні для дослівного перекладу, але їх еквіваленти можна дуже легко знайти на їх рідній мові [4, с.12].

Тобто окремі компоненти таких термінів повністю відрізняються від компонентів рідного аналога. Наприклад: «свавілля» - «*totalitarian governing*»; «*transcript of the evidence*» – «розшифрована стенограма протоколу судового засідання»; «Associate Justice» – «член (Верховного) суду». Пропоную наглядно зробити граматично-лексичний аналіз витягу з юридичного тексту у процесі перекладу на українську.

Зразком слугуватимуть статті по судочинству, які насичені цілковито юридичною термінологією.

Приклад перекладацької трансформації

<p>Ohio's Article 7 Rules of Civil Procedure state that a legal action begins with the filing of a statement, called a statement of claim, with the appropriate court. «Pecuniary jurisdiction» is the minimum or maximum monetary amount of claims in a civil case that a court can hear. «Territorial jurisdiction» is the geographical boundaries of the court's powers.</p>	<p>Норми розгляду цивільних справ згідно Статті 7, у штаті Огайо визначають, що судова справа розпочинається з подання заяви, яка називається позовною заявою, до відповідного суду. «Грошова юрисдикція» – це той мінімум або максимум грошової суми позовів у цивільній справі, яку може розглядати суд. «Територіальна юрисдикція» – це географічні межі поширення повноважень суду.</p>
---	---

Звернемо увагу, що переважають наступні класифікації термінів:

1. *Adjective + Noun – territorial jurisdiction, civil cases, proper court, geographic extent.* Ці терміни перекладаються відповідно - прикметник + іменник, тобто приналежність до частин мови зберігається.

2. *Noun1 + Noun2 – court system, procedure rules, delivery complaint.*

В даному випадку іменник *court* виступає прикметником – судова система. Тобто відповідник *Noun1* – прикметник. Всі представлені вище терміни є чисто юридичними, вживаються в юридичній термінології [4, с. 44].

Наприклад, дієслово *to handle* може стати причиною неадекватного перекладу, тому що його перше значення в словнику – вирішувати (проблему) , а в юридичному контексті – розглядати (справу).

Щодо власних назв: *The Ohio Rules of Civil Procedure* - Норми розгляду цивільних справ у штаті Огайо. Розглянемо також досить цікавий випадок «*a written pleading*» – «позовна заява». *Pleading* – іменник, тобто це похідне від неперехідного дієслова *to plead*. *Written* – це минула форма (Past Participle) від дієслова *to write*. Таким чином, переклад також міг бути неадекватним, тому що недостатньо звертати увагу лише на частину мови, знаючи при цьому певні підказки у вигляді суфіксів або префіксів; чи лише на переклад в словнику, частіше на найперше у ньому значення.

Перекладачі звертають увагу на весь текст, не забуваючи про екстралінгвістичні фактори, які також впливають на переклад. Як уже згадувалося вище, юридичний контекст багатий древнім словом, словом «*hereunder*», але в цьому уривку воно було модернізовано, і в сучасній обробці написано «*set forth hereunder*», яке наводиться нижче в перекладі на українську мову [4, с. 46]. Таку лексику, звичайно, на українську мову перекласти буде складно, тому що там є збіг приголосних, які легко переплутати. Підводячи підсумок, можна сказати, що при перекладі потрібно звертати увагу на всі дрібниці, і на шляху перекладача виникає безліч нюансів. Все це пов'язано з культурними відмінностями, особливостями юридичної мови, немовними факторами і відмінностями в юрисдикції систем обох країн. Таким чином, ця тема буде актуальна ще багато років. Аналізуючи юридичні терміни англійської та української мов, можна зробити висновок, що виклад іноземної мови українською мовою залежить в першу чергу від багатьох факторів. Перш за все, ця залежність проявляється і посилюється з підвищенням рівня спеціалізації перекладаються лексичних одиниць.

Розглянемо приклади цих методів перекладу для англійської мови: *tort*-цивільне правопорушення(модуляція); *force majeure*- непереборна сила(описовий переклад); *contract*- договір(конкретизація);

В результаті у всіх областях права в основному використовуються загальні юридичні терміни, що позначають загальне поняття. Переклад слів у цій категорії є уніфікованим, і для передачі понять зазвичай використовується транскодування (транслітерація або транскрипція, або обидва). У той же час при аналізі багатокomпонентних юридичних термінів синтаксична структура є ключем до перекладу. Цей факт пояснюється відсутністю даних лексичних елементів в єдиній системі юридичних термінів. Процедура перекладу нових елементів полягає в аналізі існуючих фраз, порівнянні типів синтаксису, буквальному перекладі (обчисленні) з урахуванням синтаксису вихідної мови. Описовий переклад, Витяг, додавання слів, модуляція та перестановка слів - це перетворення перекладача, що використовуються при перекладі юридичних текстів.

2.2 Аналіз способів відтворення складних юридичних термінів з німецької на українську мову

В якості матеріалу для цього дослідження були обрані тільки слова з вузьким термінологічним значенням. Українські німецькі терміни перекладаються з використанням еквівалентів, але перекладачам часто доводиться вдаватися до різних типів перекладу (граматичного та лексичного) через лексичні та структурні відмінності між німецькою та українською мовами.

Метою застосування таких трансформацій є досягнення еквівалентності між німецькими та українськими термінами. Однак аналіз показав, що використання різних типів конверсій не завжди визначається типом, структурою або семантикою терміна, і що частка конверсій, що використовуються в певних ситуаціях, варіюється від групи до групи.

У зв'язку з цим було вирішено залишити класифікацію за типом перетворення, оскільки такий підхід не дозволяє провести досить структурований

аналіз матеріалу. В рамках дослідження було вирішено засновувати класифікацію на способі вираження зустрічаються термінів, в результаті чого були отримані наступні групи:

1. Однокомпонентні одиниці

Терміни, виражені іменниками

Дієслова, часто вживаються в правових документах

Прийменники, які часто вживаються в правових документах

2. Багатокомпонентні структури

Терміни, виражені словосполученнями

канцеляризми

3. іменні присудки . Аналітичні дієслівні структури ііі. приймальні групи с. абрєвіатури

4. латинські включення [63].

Переклад таких термінів може здійснюватися передачею їх еквівалентами, як з точки зору структури, так і з точки зору семантики, як представлено в прикладах нижче: *Ständiges Einspruchsgremium* – «постійний Апеляційний орган»; *besondere oder zusätzliche Regeln* – «спеціальні або додаткові правила»; *Gemeinsamer Markt* – «загальний ринок»; *einschlägige Bestimmungen* – «відповідні положення».

Однак в деяких випадках перекладач, зберігаючи структуру оригіналу, вдається до лексичних трансформацій:

Модуляція / смисловий розвиток: *Allgemeine Bestimmungen* – «загальні положення»; *Allgemeines Abkommen über den Handel mit Dienstleistungen* – «Генеральна угода про торгівлю послугами».

Одні й ті ж прикметники в складі розглянутого терміна передаються на українську мову по-різному. У першому випадку атрибут *allgemeine* перетворюється в українську з використанням базового значення *general*. Однак у другому прикладі перекладач використовує модуляцію. У цьому типі угод

термін «Генеральна угода» використовується для встановлення всіх основних або узагальнюючих принципів регулювання соціально-трудова відносин між сторонами. *Förmliche Gegendarstellungen* – «офіційні спростування»;

Прямий переклад прикметника *förmlich* – формальний, тлумачиться як «вироблений за формою / в законному порядку». Використовуючи прийом смислового розвитку, перекладач вживає атрибут офіційний як української відповідності, так як спростування, що надходять в законному порядку, вважаються офіційними. *Hohe Beamte* – «старші посадові особи»; У представленому словосполученні детермінує компонент *hohe*, який виступає в значенні «обіймає вищу позицію» [63].

Тому за допомогою прийому смислового розвитку можна провести аналогію з виразом «старший за званням» і передати даний атрибут прикметником старший. Крім цього, субстантивованій прикметник *Beamte* передається за допомогою словосполучення з підрядним зв'язком узгодження, в якому присутній додатковий компонент особи. Таке додавання обумовлено тим, що без нього прикметник «посадові» не мав б сенсу, як у випадку з парою *Dritte* – «треті особи». У терміна *Beamter* також є варіант перекладу на українську мову словом «чиновник», проте даний варіант є більш вживаним для загальної, непрофесійної мови і може навіть мати негативну семантику «байдужий працівник» при вживанні в розмовній мові. Саме тому відповідність «посадові особи» є більш прийнятним для перекладу правового документа.

Антонімічний переклад: *Nicht öffentliche Tagung* – «закрите засідання»; Атрибут *nicht öffentlich* має на увазі, що на засідання допускаються лише члени організацій, які проводять це засідання. Оскільки варіант «відкрите засідання» неоднозначний і не дозволяє точно і ясніше перекласти цей термін на українську мову, перекладачі покладаються на антонімічний переклад «закрите засідання».

Передача зі зміною структури оригіналу

Приклади даної групи також можна розподілити за кількома підгрупами в залежності від виробленої при перекладі трансформації:

Заміна визначень в препозиції на причетні обороти: *Einvernehmlich erzielte Lösungen* – «рішення, прийняті за взаємною згодою»; *Die beschwerdeführende Partei* – «сторона, яка подала скаргу, яка скаржиться сторона» [63].

Такий тип граматичного перетворення характерний для подібних конструкцій і обумовлений особливостями німецької та української мов, тому дієприкметник минулого часу прийменника *erzielte* передається в українській мові за допомогою дієприкметника «прийнято». В даному випадку німецький варіант скоріше відображає процес досягнення угоди, а також присутній прийом модуляції, оскільки дієприкметник «прийнято» є результатом. Прислівник *einvernehmlich*, що позначає «взаємоприйнятний», тобто, з яким згодні всі сторони, також піддається модуляції при перекладі: в українській йому відповідає прийменникова група за взаємною згодою. Опущення компонентів: В підбраному матеріалі зустрівся тільки один приклад, при перекладі якого відбувається опущення деяких лексичних компонентів: *unter die Vereinbarung fallende Übereinkünfte* – «охоплені угоди» [63].

Передаючи на українську мову назви угод *unter die Vereinbarung fallende Übereinkünfte*, перекладач навмисно опускає прийменникову групу *unter die Vereinbarung*, так як з контексту самої домовленості стає зрозуміло, що маються на увазі угоди, на які поширюється її дія. Крім того, при передачі всіх компонентів прикладу в українській мові виникла б тавтологія, так як німецькі терміни *Vereinbarung* і *Übereinkunft* можуть мати в українській один і той же переклад - угода.

Описовий переклад: У досліджуваному документі нам зустрівся тільки один випадок застосування описового перекладу: *Die plurilaterale Handelsübereinkunft* – «торговельна угода з обмеженою кількістю учасників»;

У першому прикладі перекладу прикладного plurilateral, утвореного від латинського кореня pluralis-множина, різноманітність і latus- сторона, еквівалентні українські приклади використовувати не можна. Цей термін відноситься до контракту, в якому беруть участь не всі члени СОТ, тому його назва переходить на українську мову з використанням описових перекладів. Але в інших документах термін «багатосторонні узгодження», що походить від його латинських коренів.

У той же час, аналогічні терміни в наступному прикладі, які також містять вирази, що походять від латинських коренів, переносяться в українську мову через еквівалентну структуру та іншу лексичну трансформацію. Das multilaterale Handelssystem – «багатостороння торгова система».

Тут, на відміну від першого прикладу, вид торговельної системи multilateral передається за допомогою прикметника-еквівалента багатостороння. Воно є перекладом латинських компонентів *multum* – «велика кількість» і *latus* – «сторона і відображає сенс назви торгової системи, в якій беруть участь більше двох суб'єктів міжнародного права, і кожен користується привілеями у відносинах з іншими партнерами» [66].

Приклади цієї підгрупи найчастіше зустрічаються в канцеляризмi. Такий склад поширений як в українській, так і в німецькій мовах, але співвідношення в обох мовах приблизно однакове. Однак метод перекладу може змінюватися залежно від контексту.

Часто приклади даної підгрупи переводяться такими ж аналітичними дієслівними структурами з еквівалентним значенням: *zur Kenntnis bringen* – «доводити до відома», *Einigung erzielen* – «досягти угоди» [66].

При передачі деяких з них на українську мову часто мають місце лексичні трансформації.

Модуляція: *Eine Frage zur Sprache bringen* – «поставити питання», *Standpunkte werden zu Protokoll genommen* – «думки повинні бути зафіксовані», *ein Mitglied ist der Auffassung, dass <...>* - «член вважає, що <...>» [65].

Структура аналітичного дієслова може змінюватися при перекладі однокореневим дієсловом, як показано в прикладі вище. Форму *zur Sprache bringen* можна перекласти голосом, і якщо хтось озвучує питання, іншими словами, ставить його перед адресатом, то при перекладі за допомогою семантичної розробки можна передати цю структуру стійким виразом задати питання.

Аналітична структура *zu Protokoll nehmen*, яку має сенс включити в протокол, передана більш стисло. Використовуючи прийоми модуляції, загальноприйнятий переклад дієслова *nehmen*, який звучить як споріднений, передається українським дієсловом *фіх*. Оскільки протокол являє собою письмовий запис інформації, пов'язаної з офіційною взаємодією сторін договору, все, що заноситься в протокол, фіксується в письмовій формі.

Крім того, перекладач опускає іменник *Protokoll*. Якщо в даному пункті угоди йдеться про участь сторін у розгляді звіту арбітражної групи, цей компонент опускається без істотних змін у змісті заяви, оскільки одержувач може зрозуміти з контексту, що протокол виконується в ході цього розгляду.

Вираз *Der Auffassung sein* також переосмислюється при перекладі українською мовою. Значення конструкції «мати думку про що-небудь» перекладається простим однокореневим дієсловом із синонімом «вважати», оскільки українська аналітична конструкція зазвичай не використовується для приєднання об'єктно-залежного речення, як у даному випадку.

У «Німецькому юридичному словнику» основне значення, закріплене за іменником *Ordnung*, – це чіткі врегульований стан (нім. *der einleuchtend geregelte Zustand*) [62, с. 304]. Записи в цьому словнику також включають терміни *verfassungsmäßige Ordnung* (конституційний лад України) і *öffentliche Ordnung*

(громадський порядок і мораль України). У першому сенсі Конституція і порядок означають сукупність всіх законів, інтерпретованих основними конституційними принципами, які практично і формально відповідають основним правовим нормам і є одним з трьох обмежень загальної свободи дій. У другому сенсі ми спочатку розглядаємо набір неписаних правил, дотримання яких вважається невід'ємною передумовою для успішного співвідношення в середовищі іншої спільноти або в певному регіоні відповідно до загальних соціальних та етичних переконань.

Передумовою для правильного перекладу композитних матеріалів є їх правильне тлумачення з урахуванням словотворчої моделі, значення компонентів композиційних матеріалів, що відносяться до контексту, значення зазначеного об'єкта або явища і розуміння представленої концептуальної структури. композитні матеріали для визначення стратегії і тактики перекладу [63, с.67].

Формальними можливостями відтворення німецьких композитів українською мовою (за класифікацією К. Дате) є такі: 1) прикметник + іменник; 2) іменник + (поширене) означення; 3) іменник + прийменникове означення; 4) симплекс (просте слово); 5) композит; 6) біном; 7) дериват (поксидний іменник) [63, с. 66]. Цю класифікацію можна зіставити зі способами перекладу композитів, представлених у статті Т.А. Гармаш, які передбачають такі: 1) іменник + іменник у родовому відмінку; 2) прикметник + іменник; 3) складний іменник; 4) простий іменник; 5) трасування; 6) калькування; 7) експлікація [63, с. 68]. Спираючись на зазначені класифікації, виокремимо такі морфологічні засоби відтворення композитів у перекладі: 1) прикметник + іменник; 2) дієприкметник + іменник; 3) іменник + іменник(и) (у родовому відмінку); 4) іменник + прийменник + іменник; 5) іменник.

Обов'язковими Умовами для правильного перекладу складових матеріалів є словотворча модель, значення компонентів складеного матеріалу по відношенню до контексту, значення зазначеного об'єкта або явища [63, с. 67].

Формальними можливостями відтворення німецьких композитів українською мовою (за класифікацією К. Дате) є такі: 1) прикметник + іменник; 2) іменник + (поширене) означення; 3) іменник + прийменникове означення; 4) симплекс (просте слово); 5) композит; 6) біном; 7) дериват (поксидний іменник) [63, с. 66]. Цю класифікацію можна зіставити зі способами перекладу композитів, представлених у статті Т.А. Гармаш, які передбачають такі: 1) іменник + іменник у родовому відмінку; 2) прикметник + іменник; 3) складний іменник; 4) простий іменник; 5) трасування; 6) калькування; 7) експлікація [63, с. 68]. Спираючись на зазначені класифікації, виокремимо такі морфологічні засоби відтворення композитів у перекладі: 1) прикметник + іменник; 2) дієприкметник + іменник; 3) іменник + іменник(и) (у родовому відмінку); 4) іменник + прийменник + іменник; 5) іменник.

За результатами проведеного дослідження німецькі лерміни-композити зі складником *Ordnung* у ролі основного слова (129 одиниць) були представлені українськими словниками відповідниками з одним значенням (11 8 одиниць) та двома й більше значеннями (11 одиниць). Німецькі терміни-композити, які в українській мові мають одне значення, були відтворені за допомогою прийомів експлікації (40 %), експлікації та мутації / модуляції (27 %), калькування (25 %), модуляції (3,2 %), імплікації (2,4 %), калькування та мутації (1,6 %), калькування та мутації (0,8 %).

Провівши детальний аналіз перекладу термінів з німецького права на українську, ми дійшли висновку, що використання перекладу може по-різному впливати на перекладений текст. У багатьох випадках модуляція, конкретизація, описовий переклад і додавання компонентів допомагають забезпечити ясність терміна і сприяють кращому розумінню його значення. Коли додається семантичний компонент, термін може стати більш формальним кольором. Технологія узагальнення та опускання компонентів не тільки сприяє усуненню

надмірності та тавтології, але й спрощує термінологію та робить її більш доступною для некваліфікованих покупців.

2.3 Порівняльна характеристика методів перекладу англійських та німецьких складних юридичних термінів

Проблема адекватної передачі складних юридичних термінів полягає, з однієї сторони, в знаходженні еквівалентних відповідностей та з іншої сторони, збереженні отриманою одиницею властивостей, характерних для терміну. Таким чином, задача перекладача полягає в використанні перекладу зі збереженням нормативної та інформативної функції оригіналу. Даний пункт буде присвячений порівнянню методів перекладу складних юридичних термінів з англійської та німецької мови. Нижче будуть розглянуті і прокоментовані виявлені в ході дослідження практичного матеріалу способи передачі складних термінів.

Калькування

При використанні цього прийому складові частини лексичної одиниці замінюються їх буквральними відповідностями в МП:

(нім.) Die in Absatz 2 Satz 1 Nr. 1 und 2 genannten Daten dürfen nach Maßgabe des § 18 Abs. 3 des Bundesverfassungsschutzgesetzes, auch in Verbindung mit § 10 Abs. 2 des Gesetzes über den Militärischen Abschirmdienst und § 8 Abs. 3 des Gesetzes über den Bundesnachrichtendienst, auf Ersuchen auch an die Verfassungsschutzbehörden des Bundes und der Länder, das Amt für den Militärischen Abschirmdienst und den Bundesnachrichtendienst übermittelt werden. § 18 Abs. 5 Satz 2 des

Bundesverfassungsschutzgesetzes gilt entsprechend.

(англ.) Upon request, the data referred to in subsection (2), first sentence, numbers 1 and 2, may, in accordance with section 18 subsection (3) of the Federal Act on Protection of the Constitution – also in conjunction with section 10 subsection (2)

of the Armed Forces Counterintelligence Service Act and section 8 subsection (3) of the Federal Intelligence Service Act – also be transmitted to the Federal and Land constitutional protection authorities to the Federal Armed Forces Counterintelligence office and the Federal Intelligence Service. Section 18 subsection (5), second sentence, of the Federal Act on Protection of the Constitution shall apply mutatis mutandis.

(укр.) *За запитом, зазначені в першому абзаці другої статті 1 і 2, можуть бути відповідно до розділу (3) розділу 18 Федерального закону про захист Конституції, а також у поєднанні з розділом 10 розділу 2 Закону про Контррозвідслужбу Збройних Сил та частині 3 розділу 8 Закону про федеральну розвідувальну службу - також передаються до федеральних та земельних конституційних органів захисту у Федеральний розвідувальний відділ Федеральних Збройних Сил та Федеральну розвідувальну службу. Розділ 18 підпункту (5) іншої пропозиції Федерального закону про захист Конституції на основі змін [42].*

Калькування - це "буквальний переклад на нову мову, який з найвищою точністю передає структуру значень символів мови оригіналу і змінює тільки специфікатори""[42, с.73]. В ході калькування відтворюється основне значення слова або його основна семантична функція (наприклад, термін Є. Куриловича).

Розглянемо також уривок перекладу Загальновійськового статуту ФРН на англійську мову:

(нім.) *Die Führerinnen und Führer der Einheiten und Teileinheiten haben durch die*

Überschaubarkeit ihres Verantwortungsbereiches die Möglichkeit, alle ihre

Soldatinnen und Soldaten persönlich kennen zu lernen.

(англ.) *Because of the small number of soldiers under their wing, unit and subunit leaders should get to know all their subordinates personally.*

(укр.) *Через невелику кількість солдатів під їх крилом, керівники підрозділів та суб'єктів повинні особисто знати про своїх підлеглих [63].*

Приклади фрагментів перекладу, заснованих на поєднанні німецької та англійської мов, свідчать про успішність калькування, оскільки в військовій справі використовуються ті ж типи підрозділів, що і в німецькій.

Модуляція

Як показує практика, при перекладі складних юридичних термінів можна використовувати семантичний розвиток понять (модуляція):

(нім.) *Folgende Großverbände stehen dem ACE- Scnelleingreifkorps zur Verfügung: ... gekaderte Divisionen unter nationaler Führung: eine britische Division mit italienischer Komponente, eine britische Division mit dänischer Komponente und eine italienische Division mit portugisischer Komponente.*

(англ.) *The following combinations in restraint of trade are available to the ACE Intelligence Intervention Corps: ...*

cadre divisions under national leadership: a British division with an Italian component, a British division with a Danish component, and an Italian division with a Portuguese component.

(укр.) *Основні частини і з'єднання, які виділяються корпусу, складаються з:*

дивізії рамочного типу, очолюваних однією країною: однією англійською з італійським компонентом, однією англійською з датським компонентом і однією італійською з португальським компонентом [63].

Розглянемо приклади цих методів перекладу для німецької мови: Rechtsstaat-правова держава(калькування); Bundestag- бундестаг, не змінюється при перекладі (транскрипція).

Можливість використання модуляції при перекладі термінів «від загального до приватного» пояснюється дедуктивним характером цього

перетворення. Подання, представлене в МО у всій його повноті, показується МР через його складові частини: *Großverbände* – «частини і з'єднання».

Таблиця 2.3

Спосіб перекладу	Англійська	Німецька	Українська
1.Контекстуальна заміна	All remedies available to the claimant have been exhausted.	Alle dem Kläger zur Verfügung stehenden Rechtsmittel sind ausgeschöpft.	Всі доступні позивачу засоби захисту вже вичерпані.
2.Калькування	He was called to the bar after his legal studies.	Er wurde nach seinem Jurastudium zur Anwaltschaft berufen.	Після закінчення юридичного факультету його було прийнято до адвокатської палати.
3.Описовий переклад	The trustee manages the property in favor of the beneficiary.	Der Treuhänder verwaltet das Eigentum zugunsten des Begünstigten.	Довірена особа керує майном на користь бенефіціара.
4.Модуляція	The defendant must comply with the court order.	Der Beklagte muss der gerichtlichen Anordnung nachkommen.	Відповідач зобов'язаний виконати судове розпорядження.

У першому пункті таблиці використовується контекстуальна заміна .Це зміна якогось елемента або збільшення зміни структури clarity. У другому-

калькування, тобто буквальний переклад фрази або терміна. В третьому-описовий переклад, тобто передача вмісту за допомогою пояснення або пояснення. В четвертому -це модуляція, тобто синтаксис, який використовується для зміни або збереження перспективи.

Таким чином, ефективний юридичний переклад залежить від розуміння юридичних концепцій, правильності вибору термінів і надання зрозумілого контенту цільовій аудиторії.

Юридичний переклад вважається одним з найскладніших видів перекладу. Загалом це пов'язано з тим, що звичайних навичок перекладу юридичних термінів з української на англійську чи німецьку або навпаки недостатньо. Юридичний переклад не може бути виконаний належним чином без знання деталей конкретних видів правовідносин і без використання спеціальних знань у відповідній галузі права [21, с. 12].

Ось чому при юридичному перекладі перекладачі повинні знати не тільки мову, а й правові системи різних держав. Необхідно не тільки керуватися чинним законодавством, а й мати спеціальний словниковий запас і знати особливості використання термінів іноземного права в конкретному контексті. Юридичний переклад завжди пов'язаний з певними труднощами-зокрема, неможливо перекласти нормативні акти, контракти та інші документи, не розуміючи складності використання англійських або німецьких юридичних термінів.

2.4 Перспективи перекладу складних юридичних термінів в англійській та німецьких мовах

Переклад юридичних документів, особливо документів зі складними термінами, є однією з найскладніших завдань для перекладачів. Це залежить від багатьох факторів:

1. Специфіка термінів: правові системи різних країн мають свої власні деталі, які відображені в їх власних термінах і концепціях.
2. Неоднозначність термінів: багато юридичних термінів мають більше одного значення і можуть використовуватися в різних контекстах.
3. Культурні відмінності: правові системи різних країн відображають культурні особливості суспільства та впливають на розуміння та використання юридичних термінів.

Вирази, пов'язані з вираженням зобов'язань сторін з того чи іншого питання, відіграють важливу роль в юридичному, особливо в німецькому тексті [67]. Для перекладу використовується аналог або переводяться смислові одиниці. Ось приклад з тексту міжнародної угоди.

«Die Überführung deutscher Kriegstoter aus dem Hoheitsgebiet der Ukraine in die Bundesrepublik Deutschland bedarf der vorrangigen Zustimmung der Regierung der Bundesrepublik Deutschland.» «Перевезення останків загиблих у війнах німецьких громадян з території України до Федеративної Республіки Німеччина потребує попередньої згоди Уряду Федеративної Республіки Німеччина.»

«Die Regierung der Ukraine gestattet eine solche Überführung nur bei Vorliegen dieser Zustimmung.» «Уряд України дозволить здійснення таких перевезень лише при наявності такої згоди.»

У деяких випадках перекладачі уникають перенесення таких виразів у переклади, замість цього змінюючи структуру речень або виконуючи контекстуальні заміни.

«Dieses Abkommen regelt die Erhaltung und Pflege der Kriegsgräber der Vertragsparteien im jeweils anderen Staat.» «Ця Угода стосується збереження

військових могил Договірних Сторін і догляду за ними на території обох держав.» У наведеному прикладі з тексту оригіналу – одне речення, а у вихідному тексті – два.

Не менш важливим аспектом є забезпечення конфіденційності та точності перекладу юридичних документів. Оскільки ці документи містять конфіденційну інформацію або можуть мати вирішальний вплив на права та обов'язки особи, перекладачі повинні дотримуватися високих стандартів професійної етики та забезпечувати достовірність та точність перекладів [63, с. 56].

З огляду на всі ці проблеми, важливо розробити і вдосконалити методи і підходи до перекладу німецьких юридичних документів, які гарантують якість, точність і достовірність перекладу. Спількування та співпраця між перекладачами та юристами декомунізації також повинні підтримуватися в будь-який час, щоб забезпечити високу якість перекладів та розгляд деталей кожної справи.

Зазначається, що юридичні терміни часто є дуже конкретними та точними, і що навіть невеликі помилки та неточності в перекладах можуть мати серйозні юридичні наслідки. Отже, перекладачі, які спеціалізуються на перекладі юридичних документів, повинні мати глибокі знання та розуміння юридичних термінів як оригінальною, так і перекладацькою мовами, а також декомунізувати, а також мати навички дослідження та пошуку юридичної інформації. Німецький переклад юридичних документів в цілому є складним і трудомістким завданням, важливими завданнями є пильна увага перекладачів до деталей, глибоке розуміння юридичного терміна і контексту, а також розробка методів і підходів до перекладу юридичних документів на німецьку мову. Для забезпечення якості і точності перекладу і використовуються юридичні документи німецькою мовою.

Крім іншого, при перекладі юридичних документів на німецьку мову важливо враховувати особливі вимоги і стандарти кожної країни, в якій буде використовуватися перекладений документ. Наприклад, у Німеччині, Австрії та Швейцарії юридичні вимоги та структура документів можуть відрізнятися, і

перекладачі повинні ретельно вивчити деталі правових систем кожної країни, перш ніж приступити до перекладу.

Однією з найскладніших завдань є переклад тексту договору. Складність перекладу угоди полягає в лексичних особливостях іноземної мови. Поява нових лексичних структур і термінів вимагає як хорошого знання мови, так і певної області з боку перекладача. Фахівці в області перекладу контрактів часто натикаються на терміни і формулювання, які неможливо перевести на українську мову через відсутність еквівалента. Ось чому важливо орієнтуватися в перекладі та мати доступ до спеціалізованих енциклопедій та словників. Неправильний або неточний переклад страхових документів здійснюється лише висококваліфікованими перекладачами, оскільки це може призвести до різних конфліктів.

Головна особливість мови договору-правильна і чітка подача матеріалу при майже повній відсутності емоційної складової, що практично виключає можливість довільного трактування суті питання. Таким чином, основними вимогами, яким повинен відповідати високоякісний діловий переклад є:

- Точність- всі положення, які повинні бути витлумачені в оригіналі, повинні бути вказані в перекладі;
- Стислість- всі положення оригіналу коротко і коротко представлені в перекладі;
- Ясність- стислість і лаконічність перекладеної мови не повинні впливати на цілісність вихідного словникового запасу;
- Літературний- текст перекладу повинен відповідати загальноприйнятим нормам літературної мови без використання синтаксичної структури вихідної мови [64].

Якщо переклад заголовка документа розкриває суть проблеми, він повинен бути максимально наближений до оригіналу, а якщо він короткий або містить рекламні символи, перекладач додасть простий інформаційний опис. Всі

скорочення в початковому тексті повинні бути розшифровані відповідно до загальноприйнятих спеціальними скороченнями. Аббревіатури, які неможливо розшифрувати, надсилаються мовою оригіналу.

Мовні засоби, що формалізують юридичні тексти, відносяться до канцелярського різноманітності письмових літературних норм. Відмінною рисою цього стилю є велика кількість канцелярських кліше [49]. При позначенні сторін договору використовується канцеляризм «далі в тексті» (*nachfolgend genannt, im Folgenden genannt*). У документі Ліхтенштейну використаний варіант *im Nachstehenden (Auftraggeber / Beauftragter) genannt*.

У німецьких юридичних документах причастя *nachstehend* використовується дуже рідко, головним чином для вказівки на те, що деяка інформація, згадана тут, буде більш детально розглянута нижче. «Уповноважена особа бере на себе зобов'язання згідно з інструкціями поручителя або третіх осіб» (в оригіналі *Der Beauftragte übernimmt Verpflichtungen laut Instruktionen des Auftraggebers oder Drittpersonen*). Ми звернули увагу на слова *Instruktionen* і *Drittpersonen*. У німецьких юридичних документах Німеччини традиційно вживається німецький іменник *Anweisungen* (інструкції). Запозичена лексема *Instruktionen* є лексикографічно зафіксованою і займає в синонімічному ряду четверте-п'яте місце. У документі явно використовується німецьке, а не англійське слово, тому що інакше воно б мало іншу орфографію – *Instruction*. [49].

У жодному юридичному документі Німеччини не зустрічається іменник *Drittpersonen*. Для позначення інших виробників використовується або словосполучення *dritte Personen*, або субстантивованій порядковий числівник *Dritte*. В електронному словнику німецької мови лексема *Drittpersonen* фіксується з позначкою «вживається переважно в Швейцарії». Використання швейцарської версії проникло в юридичні документи Ліхтенштейну. Укладачі Угоди про передачу, про яку йде мова, говорять про захист обмежень відповідно до Закону, законності та моралі. Іменник *Schranken* використовується для позначення

обмеження. В однині лексема *die Schranke* зафіксована в юридичному словнику в значенні «перешкода», «межа»[49].

Електронні словники пропонують набагато більше значень з різних галузей знань. Значення «обмеження» характерно тільки для вживання декількох іменників з позначкою «Фінансовий бізнес». Зрозуміти ідею укладачів Угоди про передачу прав можна було тільки за аналогією: в німецькому мові значення «обмеження» передається лексемами *Beschränkung* або *Einschränkung*. Корінь у всіх трьох словах один і той же. Це дозволило припустити, що під іменником *Schranken* розуміються «обмеження».

Висновки до Розділу 2

Проаналізовано основні способи перекладу складних юридичних термінів з англійської та німецької мов:

- калькування показує ефективність цього методу, оскільки багато термінів мають подібну структуру в різних мовах, що полегшує передачу їх значення
- Модуляція, в свою чергу, дозволяє адаптувати терміни до контексту, забезпечуючи їх правильне розпізнавання читачем.

Основна проблема полягає в досягненні достовірності перекладу, для чого потрібно не тільки знайти еквівалентну відповідність, але і зберегти характеристики терміна. Зокрема, метод математичного аналізу, який полягає в буквальному перекладі складових частин терміна, і модуляція, при якій відбувається семантичний розвиток поняття.

Юридичний переклад вважається складним, оскільки кожен термін може мати різне значення залежно від контексту та правової системи, що вимагає глибоких знань з права та мовних тонкощів. Тому перекладачі повинні бути

обізнані не тільки про мову, а й про відповідну правову систему, щоб домогтися точності і достовірності передачі контенту.

Класифікація англійських та німецьких складних термінів відрізняється, оскільки в німецькій мові переважають моделі типу N+N та V+N, в той час як англійській мові – N+N, A+N, V+N. При перекладі складних слів у юридичні терміни найбільш часто використовуваними інструментами є, зокрема, транскрипція, транслітерація та калькування. Необхідно звернути увагу на нееквівалентний словниковий запас юридичних термінів, за допомогою яких вони часто використовують такі інструменти, як логічний розвиток, описовий переклад та узагальнення. Переклад юридичних термінів вимагає спеціальних знань в цій області. Переклад складних термінів особливих складнощів не викличе. Однак серед факторів, що ускладнюють процес перекладу термінів, як правило, неоднозначність самого терміна або його складових, а також відсутність українських еквівалентів, в даному випадку переклад перекладу сприяє вирішенню проблеми.

Якісний діловий переклад повинен відповідати деяким основним вимогам: точність, стислість, ясність, література і т.д. назви документа повинні бути близькі до оригіналу, а аббревіатури розшифровані відповідно до загальноприйнятих норм. Стиль юридичного тексту характеризується використанням канцелярських кліше та певних фраз, які можуть відрізнятися від країни до країни.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у роботі представлено вирішення нагальної наукової проблеми, пов'язаної з перекладом складних юридичних термінів. Це дослідження дозволило нам прийти до наступних висновків:

Юридичний переклад- це переклади юридичних документів, нотаріальних довіреностей, угод, висновків і т.д. це переклад текстів в області права, в тому числі. Юридичний переклад і переклад галузевої літератури вимагають від перекладача значної бази знань і обізнаності в різних сферах діяльності та наукових дисциплінах. Переклад текстів по праву передбачає не тільки знання англійських юридичних термінів і глибоке знання права, а й знання культурних традицій народу, особливостей соціального та історичного розвитку. Перекладачі англійської юридичної літератури українською мовою стикаються з ще однією проблемою, оскільки у Великій Британії та Україні діють різні правові системи.

Основна складність полягає в невизначеності умов і деталях їх використання в різних правових системах. Для досягнення точності перекладу використовуються різні методи, такі як калькування, опис, модуляція, транскрипція, конкретизація та опущення. Кожна з цих технологій має свої особливості і підходить для різних ситуацій.

Переклад юридичних термінів вимагає високої точності та знання деталей правової системи, що ускладнює процес через відсутність прямих еквівалентів у різних правових системах. Крім того, важливо уникати емоційного забарвлення і дотримуватися чіткого формулювання терміна з урахуванням культурних і соціально-політичних аспектів. жовтень.

Як правило, юридичний переклад вимагає участі професійних перекладачів з відповідною підготовкою та досвідом. Правильний юридичний переклад вимагає глибокого розуміння мови та особливостей правових систем обох країн.

Визначено основні способи перекладу складних юридичних термінів з англійської та німецької мов:

- **Калькування** - багато термінів мають схожу структуру в різних мовах, що полегшує передачу їх значення і тим самим демонструє ефективність.
- **Модуляція** - це дозволяє адаптувати термін до контексту та забезпечити правильне розпізнавання читачем.

Основна проблема полягає в забезпеченні достовірності перекладу, що вимагає не тільки пошуку еквівалентних відповідностей, а й збереження характеристик терміна. Розглянуті методи калькування і модуляції, в свою чергу, допомагають в буквальному перекладі складових частин терміна і семантичному розвитку понять.

Юридичний переклад складний, оскільки терміни можуть означати різні речі залежно від контексту та правової системи та вимагають глибокого знання деталей галузі права та його мови. Перекладачі повинні знати не тільки мову, а й відповідну правову систему, щоб забезпечити точність і достовірність.

Якісний діловий переклад повинен відповідати основним вимогам точності, стислості, ясності та літератури. Назви документа повинні бути близькі до оригіналу, а аббревіатури розшифровані відповідно до загальноприйнятих норм. Стил ь юридичного тексту характеризується використанням канцелярських кліше та певних фраз, які можуть відрізнятися від країни до країни.

При аналізі перекладу тексту юридичного суб'єкта необхідно враховувати наявність лексичних еквівалентів в тексті мови перекладу, структуру пропозиції, союзи і доповнення іноземних текстів і т.д. З'ясувалося, що в залежності від цього методи і прийоми перекладу термінів можуть відрізнятися і комбінуватися. Слід також пам'ятати, що існує безліч документів, призначених

не для юристів, а для тих, хто не розуміє юридичних термінів. Це також слід враховувати при перегляді.